

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ,
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І МИСТЕЦТВА**

Кафедра дошкільної освіти

Магістерська робота

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО**

Виконала: студентка II курсу ОС «Магістр»

Галузь знань: 01 – Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 012 – «Дошкільна освіта»
(денна форма навчання)

Драбинко Марини Петрівни

Керівник: кандидат пед. наук, ст.викладач
Лугіна Олена Віталіївна

Рецензент: доктор пед. наук, ст.викладач
Ніколаєску Інна Олександрівна

Черкаси – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ В ТЕОРІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	
	6
1.1. Проблема формування компетентностей у педагогічній теорії та практиці у сучасній психологічній та педагогічній літературі	6
1.2. Інформаційна компетентність як чинник модернізації сучасної системи дошкільної освіти	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Структура інформаційної компетентності вихователя ЗДО.....	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до першого розділу	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ II. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО	
	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Використання ІКТ в освітній діяльності ЗДО	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. ІКТ як засіб формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО.....	Ошибк
Висновки до другого розділу	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Новий напрямок розвитку України, інтеграція у європейську спільноту, реформування багатьох сфер життя, зумовило зміни у сфері освіти. У зв'язку з цим важливого значення набуває підготовка фахівців освітнього профілю: вихователів, вчителів, викладачів. Так, відповідно до нормативно правових документів, таких як Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти, Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту» освіта України має відповідати рівню освіти розвинутих держав.

В українському законодавстві зазначено, що первинною ланкою системи освіти є дошкільна, яка має значний вплив на формування людини як особистості та є фундаментом, який забезпечує всебічний гармонійний розвиток особистості.

Для досягнення поставленої мети важливим є підготовка педагогічних кадрів, в тому числі і вихователів дітей дошкільного віку, які повинні мати високий загальнокультурний та професійний рівень розвитку, а також бути конкурентоспроможними фахівцями у сфері освіти. У зв'язку з цим вищі навчальні заклади мають забезпечувати якісну підготовку педагогів з високим рівнем сформованої фахової компетентності.

Сучасний рівень розвитку суспільства суттєво обумовлюється рівнем розвитку системи освіти, тому постають нові завдання, пов'язані з виробленням педагогічної стратегії в умовах масової інформатизації навчального процесу на всіх освітніх рівнях.

Якісна реалізація поставлених завдань потребує широкого впровадження в навчальний процес комп'ютерно-орієнтованих систем навчання, що базуються на комп'ютерній підтримці навчально-пізнавальної діяльності. Масштаби та ефективність використання комп'ютерної техніки та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій зумовлюють високі

вимоги до рівня інформаційної компетентності педагогічних працівників усіх категорій. Вимоги до інформаційної компетентності у вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) закріплені у «Типовому положенні про атестацію педагогічних працівників».

Різні аспекти професійної педагогічної освіти розглянуто у працях В. П. Андрющенка, І. А. Зязюна, В. Г. Кременя, Л. З. Мінди, А. Ю. Крикун, О. О. Самсонова, А. І. Чаговець). Актуальні проблеми розвитку інформаційної компетентності педагогічних працівників розглядали Г.А.Дегтярьова, С.Г.Литвинова, А.Б. Кочарян, Н. В. Сороко. Проте питання розвитку інформаційної компетентності вихователя ЗДО залишається недостатньо вивченим.

Мета дослідження – проаналізувати теоретичні основи інформаційної компетентності вихователя ЗДО; експериментально перевірити використання ІКТ для формування інформаційної компетентності вихователя.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) Схарактеризувати поняття інформаційної компетентності як чинника модернізації сучасної системи дошкільної освіти;
- 2) Визначити структуру інформаційної компетентності вихователя ЗДО;
- 3) Дослідити формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО засобами ІКТ;
- 4) Проаналізувати зміст та шляхи формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО засобами ІКТ;
- 5) Розробити методичні рекомендації щодо використання ІКТ для формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО.

Об'єкт дослідження – інформаційна компетентність вихователя ЗДО.

Предмет дослідження – формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО засобами ІКТ.

Відповідно до мети та завдань дослідження використано такі методи дослідження: *теоретичні*, до яких належать аналіз, порівняння, синтез,

систематизація і узагальнення, класифікація, абстрагування, конкретизація для узагальнення й систематизації поглядів дослідників щодо формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО; *емпіричні*: бесіда, опитування, анкетування, спостереження для розробки методичних рекомендацій щодо особливостей формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО.

Теоретичне значення роботи полягає в аналізі інформаційної компетентності як чинника модернізації сучасної системи дошкільної освіти; розкритті структури інформаційної компетентності вихователя ЗДО; розробленні методичних рекомендацій щодо особливостей формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО.

Практичне значення отриманих результатів. Основні положення роботи можуть бути використані в освітньому процесі закладів дошкільної освіти; у закладах вищої освіти при викладанні навчальних курсів, написанні підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, курсових, кваліфікаційних і магістерських робіт; у процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів та в системі післядипломної педагогічної освіти

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 116 сторінок, із них основного тексту 102 сторінки, 5 – додатків. Робота містить 6 таблиць та 2 рисунки.

Апробація результатів дослідження. Основний матеріал результатів дослідження оприлюднено у статті на IV Всеукраїнських педагогічних читаннях, присвячених 80-річчю з дня народження Лідії Кондрашової «Професійна успішність педагогічного працівника як основа менеджменту якості освітнього процесу» 21-22 листопада 2019 року: «Інформаційна компетентність вихователя як чинник модернізації сучасної системи дошкільної освіти».

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ В ТЕОРІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

1.1. Проблема формування у психологічній та педагогічній літературі

Переважною тенденцією розвитку сучасного суспільства є перехід до інформаційного суспільства, в якому об'єктами і результатами праці населення стають інформаційні ресурси та знання, що вимагають значної та ґрунтовної підготовки всіх учасників соціуму.

Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства характеризується процесом значної інформатизації. Суть цієї особливості в тому, що головним видом діяльності у сфері суспільного виробництва є збирання інформації, її накопичення, зберігання та опрацювання, передача, використання [11, с.120].

Нині сучасне суспільство можна охарактеризувати як інформаційне, що формується на підставі науково-технічного прогресу, процесів і соціально-економічних факторів. Термін «інформаційне суспільство» увійшло в науковий перелік недавно.

Основним напрямом світового розвитку є створення інформаційного суспільства. Розповсюдження та застосування нових медіа: комп'ютер, відео, супутникові канали й телекомунікації, тощо [33, с.129].

Можна стверджувати, що інформаційне суспільство нині визначає й соціально-культурне життя людини, яке здатне формувати та розвивати інформаційну культуру особистості – «уміння цілеспрямовано працювати з інформацією й використовувати в певній діяльності» [12, с. 302]. У зв'язку з цим важливого значення набуло формування інформаційно-комунікаційної компетентності.

Компетентності дозволяють визначити: готовність особистості до життя; до свідомого вибору професії; подальшого розвитку особистості; можливості брати активну участь в житті соціуму [16, с.125].

Нині в освіті дослідженням компетентнісного підходу, займаються такі дослідники: С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зимняя, М. Кадемія, С. Клепко, О. Овчарук, С. Сисоєва, А. Хуторський, Г. Халаш [35, с.226] тощо.

Компетентнісний підхід – це спрямування освітнього процесу на формування та розвиток компетентностей особистості. Далі вважаємо за потрібнісі надати характеристику головних понять дослідження: «компетентність» та «інформаційно-комунікаційна компетентність» [38, с. 22].

Термін «компетентність» активно використовувався наприкінці двадцятого століття. У тлумачному словнику української мови даний термін стосується особи, «яка має достатні знання в певній галузі, добре обізнана» [18, с.145].

На основі переглянутих літературних джерел можна сказати, що компетентність – це певний рівень професіоналізму особистості, а досягнення компетентності відбувається через здобуття фахівцем необхідних вмінь, знань, певних навичок (компетенцій), що становлять мету його професійної діяльності.

Що стосується компетенції та компетентності О. Хуторський [68, с.66] зазначив: компетенція – це включення сукупності пов'язаних між собою якостей (необхідних знань, умінь, навичок) особистості, відповідно до певного напрямку предметів та процесів, які є необхідними для досить якісної продуктивної діяльності; компетентність – це якість особистості, яка має здатність володіти відповідною компетенцією, що включає її особистісне ставлення, включаючи й власне ставлення до предмету діяльності.

В сучасній педагогіці часто зустрічається таке поняття як «базові» компетенції. Науковці трактують дане поняття як певні універсальні

здібності та уміння, які дозволяють сприймати та розуміти ситуацію, досягати результатів у професійному житті, а також в особистому житті в умовах сучасного суспільства [39, с.75].

Є. Соловова виділила п'ять таких ключових компетентностей, до них відносить: соціально-політична, інформаційна, комунікативна, соціокультурна, освіта впродовж усього життя [42, с. 328]. Ми погоджуємося з науковцями, зокрема, які вважають, що компетенції, які відображені в поведінці та діяльності людини, являються особистісними якостями та властивостями. Отже, вони поступово перетворюються у компетентності, що характеризуються змістовною, мотиваційною та регуляційною складовими поряд з когнітивними знаннями та досвідом.

Багато науковців ведуть обговорення про професійну компетентність як показника відповідності фахівця до вимог професійної праці [39, с. 78]. Можна стверджувати, що професійна компетентність – це готовність всіх психологічних та фізіологічних систем людини, що забезпечують ефективне виконання її професійних дій.

Поняття «професійної компетентності» педагога визначається як оволодіння необхідними знаннями, уміннями та навичками, які визначають сформованість педагогічної діяльності, особистість вихователя як носія цінностей та ідеалі, педагогічної усвідомленості [63, с. 149].

Значення терміну «інформаційно-комунікаційна компетентність» – це вміння розв'язувати відповідні завдання з використанням ІКТ.

Серед наукової літератури доволі часто можна зустріти поняття «інформаційна грамотність» [18, с. 135], «інформаційна компетентність», «комп'ютерна грамотність», «інформаційна грамотність» [18, с. 162] та «інформаційна культура». Вважаємо за доцільне коротко розглянути дані поняття.

Н. Кириленко визначає поняття «інформаційна грамотність» як вміння та навички ідентифікувати інформацію, здійснювати її пошук, здійснення аналізу інформації, вміння орієнтуватися в інформаційних ресурсах [16, с. 128]. На думку науковців С. Сисоєвої та Н. Баловсяка [7, с. 21] «інформаційна компетентність» в професійній діяльності виконує такі функції: пошуково-інформаційну (ефективний пошук інформації в усіх її формах); комп'ютерно-технологічну (визначає застосовувати здобуті вміння та навички роботи з сучасними комп'ютерними засобами); діяльнісно-процесуальну (вміти використовувати в професійній діяльності сучасні засоби інформаційних технологій, розв'язувати різні види завдань).

Існує поняття комп'ютерної грамотності як основного вміння одержувати потрібні відомості за допомогою комп'ютера. Дане поняття є елементом інформаційної культури, під завданням оволодіння комп'ютерною грамотністю вважають – володіння інформаційною грамотністю. Під значенням поняття «комп'ютерна грамотність» мають на увазі практичне використання комп'ютерів та їх мереж для розв'язання різних видів завдань [34, с. 145].

Досить часто в наукових джерелах можна зустріти такі формулювання «ІКТ-компетентності» «компетентності з ІКТ».

«ІКТ-компетентність» – здатність фахівця вирішувати професійні завдання з використанням сучасних засобів і методів інформаційно-комунікаційних технологій; здатність відображати рівень підготовки щодо використання ІКТ в педагогічній діяльності; особливий тип організації професійних знань, що дозволяють надати правильну оцінку ситуації та прийняти рішення в педагогічній діяльності, з використанням ІКТ. ІКТ-компетентність – це вміння педагога цілеспрямовано та самостійно застосовувати ІКТ у процесі навчання, у ході методичної та дослідницької діяльності, в процесі неперервної професійної педагогічної діяльності [39, с. 76].

Отже, на підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що у зв'язку з великими змінами в системі освіти визначають низку ключових компетентностей особистості, до яких входить інформаційна компетентність. Поняття компетентностей є складним та багатограним. Дослідженням його складових займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. В їхніх працях можна простежити різні підходи до трактування понять.

1.2. Інформаційна компетентність як чинник модернізації сучасної системи дошкільної освіти

Зміни, що відбуваються в сучасній освіті, розробка нових нормативних документів, державних освітніх стандартів для всіх ступенів безперервної освіти, призводять до якісних і кількісних змін у вимогах до компетентності педагогічних кадрів. Реалізація модернізації освіти істотно загострила проблему недостатньої професійної компетентності спеціалістів, що, обумовило значущість пошуку педагогічних шляхів і умов підвищення якості їх підготовки, перепідготовки та саморозвитку в професії.

Розвиток комп'ютерних технологій, засобів масової інформації та телекомунікацій призвели до такого великого накопичення обсягу знань про світ, що для отримання всієї інформації необхідно оволодіти спеціальними знаннями, вміннями, розвинути необхідні здібності і виробити нові якості психіки, які дозволили б отримувати і опановувати інформацію в потрібній мірі [12, с. 358].

Якщо всі накопичені людством знання назвати загальною інформацією, то для її опанування необхідна специфічна інформація про те, як можна правильно отримати цікаві для людини знання. Вчені вказують на необхідність цілеспрямованої підготовки особистості до життєдіяльності в інформаційному суспільстві: людина повинна отримати певні знання, вміння і навички для успішного оперування інформацією, володіти якостями, що

дозволяють удосконалювати ці знання, вміння і навички відповідно до сучасних інформаційних технологій, мати світогляд інформаційного суспільства.

Можна констатувати, що суспільство набуло нової якості – інформативність, яке пронизало практично все: діяльність, спілкування, поведінку людини, структуру та функції суспільства в цілому, його підрозділів, науку, економіку, а також інші галузі життєдіяльності людини тощо. Дана якість пов'язана, з одного боку, з інформацією, з накопиченим людством досвідом, а з іншого боку, із зростанням інформації і як наслідок збільшенням її значення для людини і суспільства [10, с. 168].

Проінформована людина з'являється в суспільстві як знаюча, компетентна, а тому має владу над менш інформованими людьми. Інформована особистість може виступати лідером, стати організатором, проявляти ініціативу і приймати рішення, підпорядковувати собі інших людей тощо. На сьогодні це твердження розширюється: чим більшою мірою людина має здатність отримувати інформацію, переробляти її та використати для різноманітних цілей, тим більше можливостей затвердитися в очах інших людей в ролі професіонала та компетентної особи.

Варто підкреслити, що володіння інформацією – це не те ж саме, що її отримання, обробка. Для того, щоб стати поінформованим, досить отримати інформацію. Щоб стати знаючим, компетентним, необхідно проявити здібності та вміння не тільки в отриманні потрібної інформації, а й в її засвоєнні, переробці, аналізі, застосуванні [6, с. 48].

Не викликає сумніву той факт, що в даний момент відбувається активне формування інформаційного суспільства. Термін «інформація» є одним з найбільш часто вживаних в науці, техніці, побуті. Слова Талейрана – «Хто володіє інформацією – володіє світом» – наповнюються не тільки політичним змістом, але в більшій мірі економічним і соціальним. Збільшення об'єму існуючої в суспільстві інформації ставить сучасну

людину перед необхідністю вміння працювати з нею: знаходити, відбирати потрібне, зберігати, обробляти, перетворювати. Дані потреби диктують нові вимоги до освіти сучасної людини [63, с. 178].

По-перше, необхідним є набагато більший обсяг знань, ніж кілька десятиліть тому. По-друге, отримані фахівцем знання досить швидко старіють внаслідок того, що розвиток інформаційних і комунікаційних технологій відбувається швидкими темпами. Фактично можна констатувати, що світовий розвиток інформаційних технологій, яке ми б визначили як внесок всіх вчених, програмістів, розробників, винахідників та інших фахівців в даній області, набагато перевищує когнітивні можливості навіть найобдарованіших людей. Практично неможливо засвоїти весь цей, постійно зростаючий, обсяг інформації.

Перед сучасним фахівцем ставиться завдання досягти та підтримувати на високому рівні протягом активного працездатного періоду життя компетентність в якій-небудь вузькій професійній сфері, а це в свою чергу означає необхідність навчання протягом всього цього періоду. І здійснюватися таке навчання має в першу чергу за рахунок самоосвіти.

Таким чином, перед системою освіти ставиться проблема виховання підростаючого покоління з установкою на безперервне навчання, на постійне самовдосконалення, на підвищення своїх професійних навичок і вмінь. І прищепити ці якості, на наш погляд, можна тільки через формування і розвиток інформаційної культури та компетентності учнів. Тому, сучасній освіті потрібні педагоги, які можуть забезпечити виконання вищезазначеного завдання [56, с. 136].

Підвищення якості педагогічної освіти є необхідною умовою формування інформаційного суспільства та конкурентоспроможної економіки. На сучасному етапі розвитку освіти активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти, зокрема, в дошкільні заклади, є національним пріоритетом. Запровадження в навчально-

виховний інформаційно-комунікаційних технологій є вимогою часу. Тому сучасна вища педагогічна освіта має бути спрямована на підготовку компетентних фахівців, які мають відповідний рівень компетентності й спроможні задовольнити попит на ринку праці.

Домінуючою тенденцією розвитку сучасної цивілізації є перехід її до інформаційного суспільства, в якому об'єктами і результатами праці переважної частини населення стануть інформаційні ресурси та знання, що відповідно вимагає ґрунтовної підготовки всіх членів соціуму до використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності [13, с. 18], у тому числі, вихователів.

Поняття «інформаційне суспільство» стало використовуватись в науковій термінології не так давно. Його виробили й стали активно використовувати здебільшого економісти, філософи, політики, соціологи. Це поняття має на меті відобразити об'єктивну тенденцію нового витка еволюції цивілізації, пов'язаного з появою нових інформаційних і телекомунікаційних технологій, нових потреб та нового способу життя. Поняття інформаційного суспільства найбільш змістовно аргументоване Д. Беллом у теорії технологічного розвитку. Дослідник розглядав три стадії суспільного розвитку: аграрне суспільство, індустріальне суспільство, постіндустріальне, або інформаційне суспільство [9, с. 224].

Розглядаючи освіту в «інформаційному суспільстві», варто виокремити організацію інформаційних процесів, розвиток та застосування інформаційно-комунікаційних технологій, які передбачають такі процеси: передачі, організації, накопичення та збереження даних, автоматизації та формалізації знань.

Нинішній етап розвитку інформаційного суспільства характеризується процесом тотальної інформатизації. А полягає його особливість в тому, що головним видом діяльності у колі суспільного виробництва є збирання, накопичення, опрацювання, збереження, використання, передавання

інформації, здійснення якої відбувається на основі використання засобів ІКТ [12, с.328].

Створення інформаційного суспільства є генеральним напрямом світового розвитку. Розповсюджується застосування нових медіа, таких, як персональний комп'ютер, відео, супутникові канали й телекомунікації [66, с.341], мультимедіа тощо, у тому числі й закладах дошкільної освіти. І до цього має бути готовим вихователь.

Інформаційне суспільство сучасності визначає соціальне та культурне життя людей, формує та розвиває інформаційну культуру особистості – «здатність до цілеспрямованої праці з інформацією, використання ІКТ та різноманітних сучасних технічних засобів і методів для її отримання, обробки [43, с. 102].

Нині сучасність ставить перед системою освіти низку завдань, що пов'язані з умовами масової комп'ютеризації та інформатизації всіх життєвих сфер людини [13, с. 18], серед яких – формування інформаційної компетентності педагогів. Зростає й кількість навчального матеріалу для його засвоєння. Це зумовлює потребу пошуку ефективних шляхів організації та управління процесом навчання, засобів контролю, засвоєння знань, а також пошуку резервів підвищення якості навчання. Такими резервами є можливість застосовувати комп'ютерну техніку в процесі навчання.

Особливого значення набула неперервна випереджувальна підготовка і перепідготовка різних категорій фахівців та ефективне використання в професійній діяльності ІКТ. На наш погляд, успішно адаптуватися до нових реалій сьогодення майбутньому вихователю допоможе високий рівень інформаційної компетентності.

Загальнотеоретичну характеристику готовності педагогів висвітлено у фундаментальних працях Ф. Гоноболіна, М. Дяченка, Н.Кузьміної, А. Ліненко; питання практики та теорії формування фахової готовності галузі педагогіки до різних видів діяльності представлено в дослідженнях таких

науковців, як: І. Гавриш, О. Кучерявий, Н. Кошелева, О. Комар, зокрема й майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (Г. Беленька, Н. Гавриш, А. Богуш, І. Луценко, В. Нестеренко, М. Олійник, Н. Ходакова) [10, с. 164].

У науковій літературі з дошкільної педагогіки наявний значний обсяг досвіду, який став підґрунтям для даного дослідження: особливості діяльності вихователя дітей дошкільного віку (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Денисенко, О. Кучерявий, В. Логінова, В. Нестеренко, Л. Островська); професійна підготовки майбутніх вихователів до педагогічної діяльності вітчизняними (А. Богуш, Г. Беленька, Н. Голота, Н. Ємельянова, Т. Жаровцева, Л. Завгородня, Т. Котик, Т. Слободянюк, Т. Степанова) та зарубіжними дослідниками (Л. Зорило, В. Макарова) [27, с. 158].

У даному контексті не є винятком і ступінь дошкільної освіти. Посилення вимог до підготовки і подальшої самоосвіти фахівців дошкільних установ пов'язано також з професійним стандартом педагога і державним стандартом дошкільної освіти.

Відповідно до нових вимог, до змісту та характеру професійної діяльності педагога сформувались відповідні вимоги і до його особистості. Тому, нині педагог має характеризуватися розвинутою самосвідомістю та структурою особистісних якостей.

Необхідно розглянути характеристику такі базові поняття: «компетентність» та «інформаційна компетентність».

Термін «компетентність» почали активно використовувати в науковій сфері наприкінці двадцятого століття, з'ясувавши зміст та сутність вказаного поняття, визначили обсяг знань, умінь та навичок, необхідних для виконання професійних зобов'язань [34, с. 88].

Поняття «компетентність» вперше з'явилося у працях Дж. Райля минулого століття [38, с. 22]. Науковець визначив термін як готовність до виконання фахових завдань. Р. Уайт [38, с. 24] доповнив дане поняття спрямованістю та мотивацією [39, с. 76], особливу увагу звернув на

особистісну складову даного визначення. Дж. Равен вважав компетентність як здібність, необхідну для ефективного виконання певних дій в конкретній області, включаючи спеціальні знання, особливі наочні навички, спосіб мислення, усвідомлення та відповідальність за свої дії [47, с. 376].

«Компетентність» у словнику іноземних мов визначено як «володіння знаннями, які дозволяють судити про що-небудь, висловлювати вагому думку» [33, с. 311]; «обізнаність, поінформованість» [33, с. 282]. У словнику з української мови: компетентним є той, хто «має достатні знання в певній галузі, добре обізнаний, кваліфікований, тямучий» [33, с. 250].

Отже, термін «компетентність» поєднує «знання, вміння та навички»; є найдоцільнішим щодо визначення реального рівня підготовки фахівця. Він передбачає постійне оновлення професійних знань, оволодіння новою інформацією. Іншими словами, компетентність – це здатність до виконання діяльності, що вимагає змістових (знань, умінь) компонентів. У великому тлумачному словнику української мови термін «компетентність» стосується особи, «яка має достатні знання в певній галузі, яка з чим-небудь добре обізнана, тямуща» [27, с.168].

Щодо поняття «інформаційна компетентність», використовується в галузі педагогіки, проте трактується як: досить складне індивідуальне та психологічне утворення на основі поєднання теоретичних знань, практичних умінь в галузі інноваційних технологій; як грамотність, до складу якої входять вміння самостійно та активно опрацьовувати різноманітні дані, приймати рішень в непередбачуваних ситуаціях, використовуючи технологічні засоби; якість особистості, яка відображає процес добору, засвоєння, опрацювання, трансформації і генерування даних в знання [46, с. 128]; здатність орієнтуватися в потоці інформаційних даних, уміння, знаходити і добирати матеріал, класифікувати його, уміння на основі отриманих знань ефективно вирішувати поставлену інформаційну проблему [48, с. 33].

Інформаційна компетентність – це здатність особистості до використання інформаційних технологій з метою задоволення індивідуальних і суспільних вимог, щодо формування загальних та професійних компетентностей особистості. Відзначимо, що саме загальні компетентності часто називають базовими (ключовими), а професійні означають предметними компетентностями.

Інформаційна компетентність – здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій для доступу до інформації та пошуку, визначення та інтеграції, для її створення, обробки та передачі, яка необхідна для успішної праці в умовах інформаційного суспільства [35, с. 214].

Інформаційна компетентність – властивість педагога, який самостійно та цілеспрямовано, в умовах інформатизації освітнього простору і власних можливостей, здатен застосовувати ІКТ у навчально-виховному процесі, методично-дослідницькій діяльності, та на основі аналізу педагогічних ситуацій вмie формулювати педагогічні завдання, вирішує їх із максимальним використанням можливостей ІКТ [6, с. 38].

«Інформаційна компетентність» – вміння вирішувати професійні завдання, використовуючи сучасні засоби та методи інформаційно-комунікаційних технологій; характеристика особистісної якості, яка відображає рівень підготовки досягнутий в професійній діяльності.

Інформаційна компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати та оперувати інформацією, відповідно до особистих потреб і вимог сучасного інформаційного суспільства [2, с.85].

В розумінні поняття «інформаційна компетентність» виділяють вміння розв'язувати поставлені завдання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційна компетентність – це сукупність взаємопов'язаних компетенцій з інформацією у всіх її формах, які

дозволяють ефективно використовувати інформаційні технології різних видів у повсякденному житті, власній професійній діяльності.

Зазначимо, що деякі дослідники розглядають інформаційну компетентність як складову професійної компетентності, а інші – пов’язують її з поняттям «культура» і розглядають відповідно у взаємозв’язку з такими поняттями «інформаційна культура», «інформаційна грамотність» [21, с.176].

Аналіз літературних джерел дають можливість узагальнити визначення поняття «інформаційна грамотність» – це вміння та навички ідентифікувати інформацію, здійснювати її пошук, аналізувати, орієнтуватися в інформаційних ресурсах та інформаційних системах [34, с. 198].

Розглянемо розуміння інформаційно-комунікаційної компетентності різними авторами (див. Таб. 1.1.):

Таблиця 1.1.

Розуміння інформаційної компетентності різними авторами

Прізвище автора	Трактування
Н. Пахотіна	Інформаційна компетентність – збирання, зберігання, виробництво та обмін інформацією у навчанні та дослідженнях, роботі, дозвіллі [79].
О. Овчарук	Інформаційна компетентність – здатність застосовувати ІКТ в навчанні; використання комп’ютерних засобів у процесі розв’язування завдань, пов’язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та передаванням; будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою засобів ІКТ [80].
І. Молодоженя	Інформаційна компетентність – властивість педагога, цілеспрямовано і самостійно, в умовах інформатизації освітнього простору і власних можливостей, здатен застосовувати ІКТ у навчально-

	виховному процесі, методичній та дослідницькій діяльності та власної неперервної професійної педагогічної діяльності, на основі аналізу педагогічних ситуацій може формулювати педагогічні завдання та знаходити способи їх розв'язання із максимальним використанням ІКТ [79].
Л. Попова	Інформаційна компетентність виявляється в при розв'язанні різного роду завдань та ситуацій із застосуванням засобів комп'ютерної обробки інформації [75].
М. Лебедева	Інформаційна компетентність – здатність індивіда розв'язувати навчальні, побутові, професійні завдання за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій [15]
С. Литвинова	Інформаційна компетентність – здатність педагога орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства [78].
С. Дочкін, Ю. Клецов, Т. Паніна	«Інформаційна компетентність» – здатність фахівця вирішувати професійні завдання, використовуючи сучасні засоби і методи інформаційно-комунікаційних технологій; якість та характеристика, яка відображає рівень підготовки в професійній діяльності; особливі предметно-спеціальні знання, що правильно оцінюють ситуацію й дозволяють прийняти ефективне рішення в професійній діяльності, з використанням ІКТ [75].

Інформаційна компетентність педагога найчастіше проявляється в умінні технологічного мислення та передбачає аналітичні, проєктивні, рефлексивні уміння в засвоєнні інформації, застосування в педагогічній діяльності. Інформаційна компетентність є складовою інформаційно-технологічної культури педагога, сполучає загально-педагогічні та спеціальні знання та уміння.

Слід зазначити, що сучасне тлумачення поняття «інформаційна компетентність» найчастіше трактується як «комп'ютерна інформаційна компетентність».

За В. Ю. Биковим інформаційна компетенція – «відображає зміст навчання і його методичне подання в освітньому процесі, що представлене програмними засобами і передбачає використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання для розв'язування навчальних завдань та їх фрагментів [12, с.141]».

П. В. Беспалов інформаційну компетентність визначив як необхідну мотивацію засвоєння знань, здатність вирішувати завдання у навчальній та професійній діяльності за допомогою комп'ютерної техніки [60, с. 96].

На основі аналізу педагогічної діяльності, виділено такі рівні формування інформаційної компетентності [63, с. 158]:

1. споживача інформації;
2. користувача комп'ютером;
3. логічного функціонування і знання характеристик обладнання;
4. предметно-специфічних завдань на основі творчого, міжпредметного підходу.

Основні педагогічні умови, що впливають на формування інформаційної компетентності педагога:

а) створення професійно орієнтованих завдань, педагогічних ситуацій на занятті, які мотивують до оволодіння навичками роботи з інформаційними технологіями;

б) навчання за допомогою наочності, засобів мультимедіа, Інтернет-ресурсів, що стимулюють формування інформаційної компетентності;

в) створення творчих проектів з урахуванням навчальної спеціалізації педагогів з використанням інформаційних технологій.

Основними елементами процесу формування інформаційної компетентності є наступні вміння:

- застосовувати інформаційні технології для демонстрації різного виду документів;
- використовувати для демонстрації аудіо та відеоматеріалів на занятті інформаційних технологій;
- створювати презентації;
- систематизувати, обробляти дані за допомогою технологічних карт таблиць, будувати порівняльні таблиці;
- використовувати в роботі комп'ютерне тестування;
- використовувати Інтернет для збору інформації, участі в телеконференціях, доступу до науково-методичних, педагогічних даних [61].

Інформаційна компетентність вихователя передбачає використання комп'ютерних технологій, варіантів навчальних програм та матеріалів в електронному вигляді. Вихователь повинен бути підготовленим для диференціації можливостей дітей дошкільного віку у навчальній групі залежно від індивідуальних особливостей, мотивації, вікових та психологічних особливостей [58, с. 84].

Інформаційна компетентність є однією з основних компетентностей педагога сучасності, що включає об'єктивну і суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона полягає у вимогах, які ставить суспільство до

професійної діяльності педагога. Суб'єктивна ж сторона визначається індивідуальністю педагога та його фаховою діяльністю, у вдосконаленні та розвитку педагогічної майстерності.

Завдання, пов'язані з формуванням інформаційної компетентності вихователя:

- 1) виражають інтереси суспільства;
- 2) відображають функції і зміст професійної та педагогічної діяльності;
- 3) виражають індивідуальні та професійні, інтереси, потреби вихователя.

Формування інформаційної компетентності педагога передбачає:

- засвоєння знань, умінь в сфері інформаційно-комунікаційних технологій;
- розвиток у вихователя комунікативних здібностей;
- вміння орієнтуватися в інформаційному просторі [60, с. 110].

У складі інформаційної компетентності вихователя виділяють наступні складові:

- 1) мотиваційну – бажання досягти мету, мати готовність до роботи, інтерес до власної професійної діяльності, ставити та усвідомлювати цілі інформаційної діяльності;
- 2) когнітивну – здатність застосовувати наявні знання, уміння у професійній діяльності;
- 3) операційно-діяльнісну – демонстрування ефективності і продуктивності діяльності, застосування на практиці інформаційних технологій;
- 4) рефлексивну – визначає готовність до пошуку вирішення проблем, що виникли, їх творчого перетворення.

Формування саме інформаційної компетентності вихователя є невід'ємною складовою професіоналізму. Виділення структури інформаційної компетентності, обґрунтування критеріїв, функцій і рівнів її сформованості, дозволяє ефективно організувати навчальний процес в рамках освітньої діяльності, підвищити рівень знань, розвивати дітей [4].

Від сучасного вихователя дітей дошкільного віку потрібні не тільки позитивні особистісні якості, загальнокультурні і психолого-педагогічні знання, уміння та цінності. Пріоритетною складовою професійної компетентності є володіння сучасними технологіями навчання, виховання і розвитку дітей, заснованими на їх вікових та індивідуальних можливостей і потреб.

Педагогу закладу дошкільної установи необхідно бути готовим до роботи, як з дітьми з нормальним розвитком, так і з дітьми з обмеженими можливостями [6, с. 38].

У зв'язку з цим одним з пріоритетів стає володіння вихователями різноманітними, варіативними технологіями. Інформаційно-комунікаційні технології є важливим компонентом їх професійної компетентності, які знаходять своє застосування:

- в освітній роботі з дітьми дошкільного віку (на заняттях, в індивідуальній роботі, в дозвільній діяльності тощо);
- у формуванні інформаційної культури вихованців, колег, батьків;
- в ході планування освітнього процесу;
- при оцінці результатів освоєння дітьми освітньої програми;
- в процесі професійного самоосвіти та саморозвитку;
- при розробці та використанні готових електронних дидактичних матеріалів, ігор, презентацій, відео-екскурсій для роботи з дітьми закладу дошкільної освіти;
- в ситуаціях дистанційної взаємодії з батьками вихованців групи («батьківська поштова скринька», консультування, обмін інформацією);
- в участі педагогів в мережевому інформаційно-освітньому просторі, взаємодії з соціальними партнерами освітнього закладу;
- в ході презентацій своїх розробок, участі в конкурсах, грантах.

Під інформаційними технологіями розуміють використання комп'ютера, Інтернету, телевізора, відео, мультимедіа, аудіовізуального устаткування [35, с. 264]. Все те, що дозволяє використовувати різноманітні комунікаційні можливості взаємодії учасників освітнього процесу в дошкільному закладі. Позитивний результат оволодіння педагогами дошкільної освіти інформаційною компетентністю, фіксація вимог до неї в професійному стандарті педагога актуалізують пошук педагогічних шляхів та умов формування цієї компетентності в системі підготовки вихователів і перепідготовки кадрів, які працюють закладі дошкільної освіти.

Інформаційна компетентність сучасного педагога, на думку А.В. Адольфа, включає три основних аспекти:

- 1) Наявність достатнього рівня функціональної грамотності в сфері інформаційної компетентності.
- 2) Ефективно обґрунтоване застосування інформаційної компетентності в діяльності для вирішення професійних, соціальних та особистісних завдань.
- 3) Розуміння інформаційної компетентності як основи нової парадигми в освіті, спрямованої на розвиток дітей, та на суб'єктів сучасного інформаційного суспільства, здатних до створення знань, які вміють оперувати інформацією для отримання результату [37, с. 9].

Методична служба в дитячому садку має високі потенційні можливості формування і вдосконалення значущою інформаційної компетентності своїх педагогічних кадрів. До складу методичної служби для вирішення завдань можуть входити: старший вихователь, вихователі, що володіють інформаційною компетентністю, діловод.

Так само до складу такої служби можуть бути включені запрошені фахівці, які володіють необхідними здібностями до застосування електронних ресурсів в освіті дітей дошкільного віку. До такої роботи

можуть бути залучені батьки і соціальні партнери відповідно до освітніх потреб педагогів.

Методичним службам працюючих педагогів дитячих садків, необхідно побудувати роботу установи та організувати систему підвищення кваліфікації так, щоб вирішувати завдання:

- мотивація освоєння інформаційної компетентності педагогами дошкільної освіти, усвідомлення ними значущості технологій в підвищенні ефективності в сучасній дошкільній освіті;
- формування функціональної грамотності, що дозволяє грамотно і без шкоди для здоров'я і психіки дітей, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі дошкільного закладу;
- стимулювання педагогів до використання ІКТ, електронних ресурсів в професійній самоосвіті і саморозвитку [41, с. 198].

На нашу думку робота методичної служби в цій області повинна будуватися поетапно.

Перший етап – діагностичний: вивчення труднощів педагогів в області володіння ІКТ; визначення бар'єрів (особистісних, професійних, інтелектуальних), які гальмують освоєння нових освітніх технологій; виявлення проблем в даному напрямку діяльності педагогів; актуалізація необхідних для професійного зростання знань та умінь; оцінка необхідного об'єму допомоги в оволодінні інформаційної компетентності.

Другий етап – мотиваційний: на основі отриманих на діагностичному етапі результатів спільної роботи педагогів і методичної служби, здійснюється мотивація кожного за рахунок усвідомлення своїх труднощів, створення ситуації підтримки і допомоги, забезпечення позитивного емоційного клімату в спільній рефлексії і побудові траєкторії розвитку.

Вихователям демонструється передовий педагогічний досвід роботи педагогів в інформаційному середовищі, діяльність дітей, спеціалісти ознайомлюються з різноманітними дидактичними матеріалами, які

ефективно використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку і дозволяють вирішувати задачі візуалізації найрізноманітніших змістовних тем освітньої програми закладу дошкільної освіти.

Третій етап – теоретичний: орієнтування на вивчення засобів інформатизації, інформаційних технологій і зв'язок з формуванням основами інформаційної компетентності вихователів ЗДО. Вони отримують основні знання, необхідні для роботи з комп'ютером, знання про використання основних програм. Результатом теоретичного етапу стає: усвідомлення педагогів в області інформаційно-комп'ютерних технологій; розуміння переваг і основних можливостей впровадження їх в освітній процес дошкільного закладу; рефлексія шляхів їх використання в самоосвіті, презентації власного педагогічного досвіду, способом участі в підвищенні кваліфікації і участі в професійних конкурсах; знання критеріїв ефективності при виборі форм і методів використання ІКТ в роботі з дітьми дошкільного віку та іншими учасниками освітнього процесу [74, с. 182].

Четвертий етап: діялісний: спрямований на засвоєння, методів і прийомів використання інформаційних технологій в освітньому процесі. Педагоги на даному етапі освоюють інформаційне середовище, вчаться практично працювати з комп'ютером, використовувати основні програми і розробки в навчанні і розвитку дітей, створювати прості презентації, готувати і виставляти матеріали для дистанційної взаємодії з колегами, батьками вихованців.

Педагоги опановують призначеними для користувача вміннями і вчаться застосовувати електронні освітні ресурси. Результатом стає готовність педагогів використовувати ІКТ в освітньому процесі, в ході самоосвіти, забезпечувати інформаційне середовище для дітей дошкільного віку на основі санітарно-гігієнічних, психологічних, педагогічних вимог до неї.

П'ятий етап – творчий: визначається вільним володінням інформаційною компетентністю; педагог може використовувати набуті вміння в створенні власних дидактичних матеріалів, рекомендацій для педагогів і батьків. Використовує свою компетентність в різних сферах професійної діяльності. На цьому етапі педагог вчиться не тільки використовувати готові матеріали, але і створює їх самостійно або за допомогою колег, проявляє творчість і ініціативу. Може виступати в ролі помічника для інших педагогів, які освоюють інформаційно-комунікаційні технології [43, с. 125],.

Організація методичного супроводу педагогів ЗДО в надбанні інформаційної компетентності має здійснюватися на основі принципів:

- облік «зони найближчого розвитку» педагога, його вихідного рівня сформованості інформаційної компетентності;
- принцип поєднання індивідуальних і групових форм роботи в освоєнні інформаційної компетентності;

Тренінги, уявлення педагогами створених власних розробок, спільне створення освітньої траєкторії (груповий, індивідуальної), можуть бути реалізовані в індивідуальній чи груповій взаємодії навчальних і тих хто навчаються фахівців. Так само можливе поєднання в одній формі різних способів організації індивідуальної, парної, групової діяльності.

Таким чином, методична діяльність, що реалізується на всіх рівнях відповідно до сучасних вимог, дозволить кожному педагогу успішно освоювати і реалізовувати інформаційну компетентність в освітньому процесі дошкільної установи. В ситуації розвитку і саморозвитку цієї компетентності робота методичної служби організовується на основі врахування «зони найближчого розвитку» педагога.

Для кожного визначається своя розвиваюча траєкторія, заснована на заснованому досвіді в галузі використання різноманітних електронних і технічних ресурсів в дошкільній освіті. При цьому, педагог в процесі

навчання отримує такі завдання, з якими може впоратися самостійно, або може впоратися за допомогою колег [52, с. 137].

Така побудова навчання дозволяє педагогу розширювати свої можливості і поступово, системно освоювати необхідні вміння, навички, набуваючи цілісну інформаційну компетентність.

Отже, ефективність освітнього процесу в умовах інформатизації суспільства залежить від інформаційної компетентності педагога, яка передбачає використання технологій у навчально-виховному процесі, розробку навчально-методичних матеріалів, створення. Інформаційна компетентність є однією з базових компетентностей особистості сучасності. Завдання педагогів полягає у навчанні та вихованні учасників інформаційного суспільства. Формування та розвиток базових компетентностей неможливо здійснити в сучасних умовах без оволодіння інформаційною компетентністю.

Викладені міркування дають підстави сформулювати інформаційну компетентність як доволі динамічну характеристику, що визначається в умінні орієнтуватися в інформаційному просторі особистості, отримувати та оперувати інформацією, володіти необхідним рівнем знань, умінь.

1.3. Структура інформаційної компетентності вихователя ЗДО

Сучасний етап розвитку освіти відрізняється все більш щільним впровадженням компетентнісного підходу, який передбачає чітку орієнтацію на майбутнє, яка виявляється в можливості побудови кожною людиною своєї освіти з урахуванням успішності у професійній і особистісній діяльності, а також в умінні здійснювати вибір, виходячи з адекватної оцінки своїх можливостей в конкретній ситуації.

В цілому компетентнісний підхід виходить з такої позиції: в процесі навчання людина повинна засвоїти конкретні знання і розвинути певні

соціально і професійно важливі якості, завдяки яким зможе стати успішною у житті [11, с. 164].

Педагог ХХІ століття повинен не тільки володіти необхідним для професійної діяльності обсягом знань, а й вміти ними творчо користуватися в навчальній діяльності: визначати цілі пізнавальної діяльності; знаходити оптимальні способи реалізації поставлених цілей; використовувати різноманітні інформаційні джерела; шукати і знаходити необхідну інформацію, оцінювати отримані результати; організовувати свою діяльність; співпрацювати з тими, хто навчається.

Перехід освіти у високотехнологічну сферу актуалізує педагогічні дослідження і розробку проблем, пов'язаних з формуванням інформаційної компетентності майбутніх фахівців. Особливу роль в становленні інформаційно-компетентного педагога має освіта, отримана в вищому навчальному закладі, орієнтоване на практичні навички, на здатність застосовувати знання в нових педагогічних умовах і ситуаціях [4].

Важливими при такому підході є загально професійні навчальні предмети, спрямовані на оволодіння комп'ютерними технологіями. Зокрема, застосування комп'ютерних технологій в процесі навчання і викладання підвищує професійні можливості педагога, тим більше, що педагогічна культура вихователя повинна включати і такі професійні знання, вміння, навички і досвід діяльності, які в своїй сукупності носять назву «інформаційна компетентність».

У контексті заявленої теми провідними категоріями є «компетентність», «професійна компетентність», «інформаційна компетентність». Незважаючи на те, що ці терміни активно використовуються в науковій і навчальній літературі, нормативної та повсякденній розмовній лексиці, проте, трактування стоять за ними понять досі залишається багатозначною.

У сучасній педагогічній науці і практиці широко застосовується дефініція «інформаційна компетенція». Дослідники (О. Зайцева, Л.К. Раїцкий, А.Л. Семенов, П.В. Сисоєв, С.В. Трішина) інформаційну компетенцію розуміють як знання, вміння, навички і способи діяльності в області інформаційних технологій, спрямовані на вирішення професійних завдань [16, с. 127].

На основі аналізу наявних в науковій і методичній літературі характеристик можна визначити інформаційну компетенцію, отриману в результаті навчання конкретні знання, вміння, навички і способи діяльності, націлені на ефективне прийняття рішень в навчальній і професійній діяльності, за допомогою використання комп'ютерних технологій.

Таким чином, можна зазначити, що постійне оновлення понятійного апарату педагогіки і освіти супроводжується активним осмисленням багатьох нових понять, до яких відносяться, зокрема, і поняття «інформаційна компетентність» тощо, діапазон наявних визначень яких в даний час досить широкий. Проте, загальноприйнятого визначення терміна «інформаційна компетентність» на даний момент не виявлено [36, с. 158].

В авторських трактуваннях терміна «інформаційна компетентність» у більшості дослідників (А. Зав'ялов, Е. Морковина, Г. Селевко) [35] проглядається схожість в тому, що інформаційна компетентність нерозривно пов'язана зі знаннями та вміннями роботи з інформацією на основі інформаційних технологій і рішенням повсякденних навчальних завдань засобами комп'ютерних технологій.

Так, Г. Селевко, розуміє інформаційну компетентність як «вміння володіти інформаційними технологіями, працювати з усіма видами інформації» [47, с. 140]. А. Зав'ялов розширює трактування інформаційної компетентності) і визначає її, як «володіння знаннями, вміннями, навичками і досвідом їх використання при вирішенні певного кола соціально-

професійних завдань засобами комп'ютерних технологій, а також вміння вдосконалювати свої знання та досвід у професійній області» [51, с. 13].

Е. Морковина бачить інформаційну компетентність як основу професійної компетентності, так як саме вона, з одного боку, забезпечує реалізацію професійних знань, умінь і навичок, з іншого боку, сама є умовою його функціонування [61, с. 16].

Інформаційні компетенції розуміються як знання, вміння, навички і способи діяльності, націлені на самостійне і успішну участь у професійній діяльності з використанням комп'ютерних технологій [60, с. 98].

Національними освітніми технологічними стандартами Міжнародного товариства для технологій виділяють основні категорії навичок, які складають інформаційну компетентність [66]:

1) основні дії та поняття: демонстрування розуміння створення та використання технологій; здатність використовувати технології;

2) соціальні: розуміння соціальних, культурних та етичних проблем, які стосуються безпосередньо технологій; практичне використання системи технологій, інформацію та програмне забезпечення за призначенням;

3) використання технологічних інструментів: застосування та використання інструментів технологій з метою удосконалення процесу навчання, для успішного розвитку творчого потенціалу;

4) застосування телекомунікаційних інструментів: з метою співпраці з учасниками освітнього процесу;

5) використання технологічних інструментів для дослідницької діяльності;

6) використання технологій для розв'язання проблем та прийняття рішень: застосування технологій та стратегії для розв'язання проблем реального життя.

До питання про структуру інформаційної компетентності того, хто навчається в різний час зверталися дослідники В.В. Бондар, О. М. Зав'ялов,

Е.Ф. Морковина, А.Л. Семенов, А.А. Темербекова, С.В. Трішина тощо [78, с. 6]. Всі автори говорять про взаємозв'язок і взаємозалежність структурних елементів інформаційної компетентності, при цьому дослідники або вибудовують їх ієрархію, або вказують на функціональну рівність компонентів. В якості основних виділяються наступні компоненти інформаційної компетентності:

- мотиваційно-ціннісний: полягає в створенні умов, які сприяють входженню в світ цінностей, які надають допомогу при виборі важливих ціннісних орієнтацій; характеризує ступінь мотиваційних спонукань людини, що впливають на ставлення до роботи і до життя в цілому [80, с. 139];
- професійно-діяльнісний: визначається як здатність застосовувати інформацію, володіння сучасними методами і способами пошуку, збору освітньої інформації, вміння знаходити інформацію з різних джерел, вміння систематизувати і узагальнювати інформацію, вміння використовувати отриману інформацію для професійно-педагогічної діяльності;
- технологічний: відображає розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв, призначених для автоматизованого пошуку та обробки інформації; вміння класифікувати задачі за типами з подальшим рішенням і вибором певного технічного засобу залежно від його основних характеристик;
- комунікативний: показує знання, розуміння, застосування природних і формальних мов, технічних засобів комунікацій для передачі інформації від однієї людини до іншої (вербальних і невербальних);
- операційний: полягає в комунікативній, методичній, організаційній та конструктивній діяльності [21, с. 30].

На наш погляд, тільки комплексне застосування представлених елементів дозволить не тільки формувати, але і розвивати інформаційну

компетентність вихователів. Цілеспрямоване формування всіх елементів інформаційної компетентності сприяє підготовці грамотного фахівця.

В структурі інформаційної компетентності можна виділити комплекс отриманих інформаційних компетенцій: термінологічну компетенцію, компетенцію в області володіння стандартними засобами обробки інформації, компетенцію в сфері організації навчальної роботи в предметній області за допомогою різних технологій.

За дослідженнями науковців, інформаційну компетентність вихователя можна трактувати як динамічну, інтегративну характеристику, що визначає здатність до орієнтування в інформаційному просторі, отримання інформації, оперування нею та використання в педагогічній діяльності.

Огляд наукової літератури вказує на різноплановість підходів до трактування змісту й структури інформаційної компетентності.

У структурі інформаційної компетентності А. Толкачова визначає: соціальну та пізнавальну мотивацію; систему знань; сукупність навичок та умінь; спосіб діяльності, індивідуальні характеристики педагога [31, с. 8].

За українським науковцем С. Раковим інформаційна компетентність включає такі складові:

- методологічна – можливості та обмеження в застосуванні засобів ІКТ для розв'язування завдань;
- дослідницька – володіння засобами ІКТ та методами, що застосовуються в наукових дослідженнях у різних галузях знань;
- модельна – опанування професійними пакетами комп'ютерних технологій в освітніх галузях;
- алгоритмічна – володіння ключовими поняттями алгоритмічної теорії, володіння засобами конструювання алгоритмів;
- технологічна – використання сучасних засобів ІКТ для розв'язування завдань [26, с. 36].

Серед структурних компонентів інформаційної компетентності, які входять до основних, виокремлюють: когнітивний та операційний компонент; психологічний та професійний.

На думку С. Литвинової [34,с. 192], інформаційна компетентність передбачається у наявності здатностей у особистості: застосування ІКТ як в навчанні, так і в повсякденному житті; раціональне використання технічних та комп'ютерних засобів під час розв'язування завдань, пов'язаних з опрацюванням інформації, її зберіганням, передаванням.

Структуру інформаційної компетентності в єдності чотирьох компонентів визначає І. Молодоженя [79].

Ціннісно-мотиваційний компонент містить мотив, мету, потреби в професійному навчанні, самовихованні та саморозвитку, в професійній діяльності, стимулює творчий прояв в професійній діяльності.

Когнітивний компонент забезпечує вільне володіння вихователем вмінням опрацьовувати інформацію та працювати з інформаційними об'єктами, котрі впливають на навички вдосконалення професійних знань і умінь.

Діяльнісний компонент полягає в активному застосуванні інформаційних та комп'ютерних технологій в професійній діяльності як засобів інформаційної компетентності, самовдосконалення і творчості, а також виховання подібних якостей у дітей.

Рефлексійний компонент вихователя показує відношення педагога до себе і до світу, до своєї практичної діяльності[73, с. 334].

У структурі інформаційної компетентності Ю. Плаксіна [68, с. 82] виділяє наступні компоненти:

- когнітивний (здатність і готовність до оволодіння новою інформацією);
- мотиваційний (мотиваційні спонукання, які впливають на вибір ціннісних орієнтацій в сучасному інформаційному середо, яка є новою);

- рефлексивний (саморегуляція особистості, розширення самосвідомості, самореалізація в професійній діяльності);
- технологічний (принципи роботи і можливості інформаційних технологій).

У структурі інформаційної компетентності сучасного вихователя виділяють такі компоненти:

- достатній рівень функціональної грамотності стосовно ІКТ;
- ефективне обґрунтування застосування ІКТ у практичній діяльності для розв'язання завдань;
- розуміння ІКТ, спрямованого на розвиток дітей як частини інформаційного простору, здатних до створення знань, оперування інформацією для отримання результату [76, с. 26].

До складу інформаційної компетентності Р. Калошина відносить: знання основних цифрових посібників з певної галузі знань; електронні підручники, Інтернет ресурси тощо; вміння знаходити, оцінювати, відбирати та демонструвати інформацію відповідно до поставлених навчальних завдань; користування проекційною технікою, володіння методиками створення власного електронного дидактичного матеріалу; вибір й використання текстового та табличного редакторів, програм для створення буклетів, сайтів, презентацій (Power Point) для оптимального представлення різного типу матеріалів, необхідних для навчально-виховного процесу: матеріали для заняття, тематичне планування, звіти, аналіз процесу навчання тощо; дистанційно підтримувати навчальний процес (за необхідності).

На нашу думку компоненти структурні компоненти інформаційної компетентності вихователів закладу дошкільної освіти мають достатньо повно відображати основні аспекти їхньої професійної компетентності. В структурі інформаційної компетентності вихователя виділяють такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, інформаційно-пізнавальний та технологічно-результативний.

На сьогодні одним з важливих напрямів у підготовці вихователя ЗДО є його орієнтація на застосування інформаційних технологій і навчання дітей роботі на комп'ютері, з різноманітними інформаційними системами, на практиці здійснюється дуже повільними темпами [40, с. 183].

В сучасному суспільстві діти дошкільного впроваджують техніку на інтуїтивному рівні, спостерігають та повторюють дії дорослих, самостійно намагаються впоратись з нескладними програмами для перегляду різних матеріалів, саме тому підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти має опиратися на життєво важливі акценти.

Нині в період посиленої інформатизації та комп'ютеризації тільки висококваліфікований, творчий, позитивний вихователь здатний залишитися незамінним джерелом інформації для дітей. Лише вихователь, що має авторитет серед своїх вихованців, вони можуть довіряти, прислухатися до порад, прагнути до наслідування.

У педагогічному спілкуванні обмін інформацією не є найголовнішим. Найбільшу цінність становить обмін почуттями, переживаннями. Важливим при цьому стає готовність вихователя до організації, згуртування дітей, налаштування на співпрацю і взаєморозуміння, стимулювання особистісної самореалізації. Вихователь ініціює, організовує і керує педагогічним спілкуванням. Це вимагає усвідомлення особистої відповідальності за результати професійного спілкування: вміння прогнозувати вплив на суб'єкта комунікації, передбачення варіантів професійної поведінки, орієнтування на реакцію учасників спілкування. Все це є свідченням високої культури професійної поведінки та високого рівня комунікативної компетентності [67, с. 216].

Перед сучасним вихователем закладу дошкільної освіти вимагається володіти цілою низкою спеціальних, професійних умінь, передусім, пов'язаних з його інформаційною компетентнісною підготовкою.

Дослідник Ю. Рибка визначає інформаційну компетентність вихователів закладу дошкільної освіти як «здібність до ефективного виконання професійної діяльності, визначені вимогами посади, що базується на науковій освіті та емоційно-ціннісному відношенні до педагогічної діяльності. Вона передбачає оволодінням професійними установками і особистісними якостями, теоретичними знаннями, професійними вміннями і навичками» [10, с. 262].

Інформаційну компетентність вихователів закладу дошкільної освіти Беленька Г. В. визначила як «здатність розв'язувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і умінь, що поєднуються з розвитком особистісних якостей, серед яких провідними є любов до дітей, в поєднанні з вимогливістю, емпатії та комунікативності». Структурними компонентами інформаційної компетентності вихователів закладу дошкільної освіти є педагогічні знання, фахові вміння та професійні якості особистості [10, с. 161].

Дослідник С. Семчук визначає інформаційну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти як значний рівень компетентності, що дозволяє орієнтуватися в інформаційному середовищі, здійснювати пошук, оцінювати, зберігати та використовувати інформацію в навчально-виховному процесі ЗДО [16, с. 127].

Спираючись на проведений аналіз наукових джерел та особливості розвитку дітей дошкільного віку; враховуючи, те що, вихователь закладу дошкільної освіти є педагогом, який здійснює розвиток дітей за різними напрямками – визначаємо інформаційну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти як здатність доцільно і ефективно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для вирішення професійних задач з врахуванням особливостей розвитку дітей дошкільного віку та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок.

Отже, можна сказати, що розвиток інформаційної компетентності вихователя є важливою умовою для професійної діяльності в сучасних умовах. Інформаційна компетентність особистості та її розвиток відбувається протягом всього життя.

Компоненти сформованості інформаційної компетентності вихователів ЗДО мають досить повно відображати основні аспекти їхньої професійної компетентності. В структурі інформаційної компетентності х вихователів ЗДО можна виділити наступні компоненти: когнітивний, мотиваційний, операційний.

Сутність і структура формування інформаційної компетентності вихователів ЗДО полягає в оволодінні навичками оперування засобами інформаційних технологій, у формуванні досвіду застосування інформаційної компетентності у професійній діяльності, що орієнтується на сучасний освітній простір [14, с. 96].

Інформаційно-компетентним педагогом вважають того, у якого є інформаційна компетентнісна підготовка; відповідні знання і вміння, втілення їх в педагогічну діяльність. Вихователь ЗДО, незалежно від типу, форми власності та рівня власної кваліфікації, має володіти вмінням орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства.

Висновки до першого розділу

У першому розділі на основі вивчення літературних джерел здійснено аналіз праць з формування інформаційної компетентності; уточнено сутність поняття та структурні компоненти інформаційної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти; розкрито особливості формування інформаційної компетентності вихователів дітей дошкільного віку.

Аналіз наукових досліджень засвідчив, що розуміння сутності інформаційної компетентності пов'язано з категоріями «компетентність», «професійна компетентність». Компетентність традиційно визначається як сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

Під інформаційною компетентністю, розуміють здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати дані та оперувати ними відповідно до власних потреб і вимог сучасного інформаційного суспільства. Здатність педагога здійснювати пошук і опрацьовувати здобуту інформацію, критично ставитися до неї, робити висновки і приймати рішення та планувати дії в умовах освітнього простору та під час власної професійної діяльності.

Інформаційна компетентність є однією з ключових компетентностей сучасної освіченої особистості. Педагогічні працівники повинні задовольняти критерії нової інформаційної особистості, володіти інноваційними технологічними інструментами і застосовувати їх у своїй професійній діяльності. Крім того, формування і розвиток інших базових компетентностей також неможливо здійснити в сучасних умовах без

оволодіння інформаційною компетентністю. Поняття інформаційна компетентність є складним та багатогранним.

Інформаційну компетентність можна охарактеризувати як динамічну характеристику, що визначає здатність особистості орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію, оперувати нею, володіти відповідним рівнем знань, умінь, навичок стосовно ІКТ.

Структура інформаційної компетентності відображає основні аспекти професійної компетентності і містить наступні компоненти: когнітивний, мотиваційний, операційний.

Відповідно до сутності поняття та його структури визначено показники сформованості інформаційної компетентності вихователя: когнітивний; мотиваційно-ціннісний; технологічно-результативний.

Сутність і структура формування інформаційної компетентності вихователів ЗДО у формуванні досвіду застосування інформаційної компетентності у професійній діяльності, що орієнтується на сучасні освітні результати.

РОЗДІЛ II. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО

2.1. ІКТ як засіб формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО.

У сучасних умовах становлення вихователя як професіонала неможливе без чіткої системи знань, умінь та навичок, особистісних якостей та професійних компетентностей, серед яких важливе місце належить інформаційній компетентності. Сучасний вихователь повинен добре орієнтуватися в інформаційному просторі, здобувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасної освіти.

Експериментальне дослідження було проведено в ЗДО (ясла–садок) комбінованого типу №81 «Незабудка» м. Черкас. У дослідженні взяли участь 16 вихователів.

Мета дослідження: визначити наявний стан розвитку ІКТ у ЗДО на початку педагогічного експерименту; дослідити використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньо-виховному процесі в ЗДО, для створення єдиного інформаційного середовища.

Завдання дослідження:

- 1) дослідити інформаційно-методичне і технічне забезпечення освітньо-виховного процесу ЗДО;
- 2) виявити рівень володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності;

- 3) встановити об'єктивні дані, щодо користування мережею Інтернет у педагогічній діяльності;
- 4) визначити рівень сформованості інформаційної культури вихователів;
- 5) проаналізувати результати дослідження;
- 6) розробити та провести тренінг, щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчально-виховного процесу в ЗДО;
- 7) виявити рівень володіння та використання ІКТ;
- 8) розробити методичні рекомендації щодо особливостей формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО засобами ІКТ.

В процесі експериментальної роботи ми визначили три рівні дослідження:

- 1) констатуючий;
- 2) формуючий;
- 3) контрольний.

Під час проведення констатувального етапу педагогічного експерименту нами були використані такі методи дослідження: опитування, бесіда, анкетування, тестування, метод експертних оцінок, тренінг, тощо.

Провівши бесіду з адміністрацією ЗДО № 81 «Незабудка» було встановлено, завідувач добре розуміє, що період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які проникають в усі сфери людської діяльності та забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві і утворюють глобальний інформаційний простір. Невід'ємною і важливою частиною цих процесів є комп'ютеризація освіти. Тому рівень комп'ютеризації разом з кадровим і методичним забезпеченням навчального процесу є вирішальним показником оцінювання дієздатності сучасного закладу дошкільної освіти. Інформаційне середовище – засіб ефективної взаємодії учасників освітнього процесу: дітей, педагогів, батьків.

Також, завідувач зазначила, що використання комп'ютера дозволяє розширити можливості педагога, створити базу для залучення дітей до комп'ютерних навчальних програм. На сьогоднішній день комп'ютерні програми, ігри, завдання у своїй роботі можуть застосовувати всі педагогічні працівники: вихователі, музичні керівники, психолог, вихователь-методист. У багатьох іграх та програмах присутні елементи новизни, сюрпризності, незвичності, в них використовуються засоби заохочення, що так любляють діти. Використання мультимедіа у навчанні не тільки збільшує швидкість передачі інформації дітям та підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку уваги, пам'яті, мислення, уяви, мовлення. Відмітила, що інформаційно-комунікаційні технології здебільшого в управлінській, методичній роботі, роботі психолога, асистента вихователя, комірника, завгоспа, медичної сестри.

У закладі функціонує 4 комп'ютера, 6 ноутбуків, 4 принтера, 2 ламінатора. В основному цю техніку використовує адміністрація закладу, спеціалісти. Також в «Методичному центрі» кожен вихователь має вільний доступ до комп'ютера, ноутбука, принтера і ламінатора.

Забезпечення комп'ютерною технікою навчального закладу не вирішує проблему інформатизації, оскільки потребує наявності грамотних користувачів. З метою виявлення рівня володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності було опитування з даного питання, яке ми підготували.

З метою виявлення рівня володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності був проведений моніторинг даного питання (Додаток Б). Аналіз даних моніторингу рівня володіння педагогами закладу основами комп'ютерної грамотності: кількість та відсоток працівників освіти, що володіють основами комп'ютерної грамотності на рівні (рис.2.1):

- 1) Впевнений користувач 31,5%
- 2) Невпевнений користувач 56,25%

3) Не володіють 12,5%

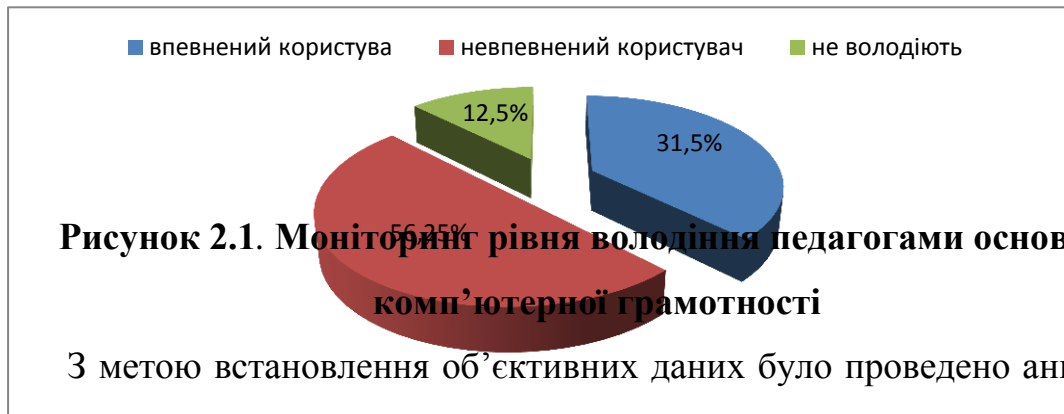

Рисунок 2.1. Моніторинг рівня володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності

З метою встановлення об'єктивних даних було проведено анкетування педагогічного колективу на тему: «Користування мережею Інтернет у педагогічній діяльності» (Додаток А).

Анкета складалася з шести питань (обрання відповіді з кількох можливих варіантів та висловлення власної думки).

Результати за першим питанням анкетування (Чи є у вас доступ до мережі Інтернет?) засвідчили, що 31,25 % мають доступ до мережі Інтернет, а 68,75% не мають доступу до Інтернет мережі.

Підрахунки результатів за другим питанням (Як часто Ви користуєтесь мережею Інтернет?) засвідчили, що 12,5% – ніколи не використовують, 25 % – використовують один раз на місяць, 25 % – використовують один раз на тиждень, 37,5% - використовують частіше ніж один раз на тиждень (рис. 2.2).

Результати за третім питанням (Чи бажали б Ви мати сайт ЗДО для педагогів, батьків та дітей?) показали, що 56,25 % - погодилися, 43,75% - відповіли «ні».

На четверте запитання (Яка інформація на Вашу думку повинна відображатись у сайті дошкільного закладу?) більшість педагогів зазначили, що має відображатися така інформація як консультації психолога, методиста, ігрові програми для дітей, новини дитячого садка, конкурси, змагання.

Результати на п'яте питання (На які сайти Ви частіше заходите у мережі Інтернет?) показали: інформаційні – 50% , розважальні – 31,25%, електронні бібліотеки – 18,75%, сайти рефератів – 18,75%, дитячі – 25%.

Підрахунки на шосте питання (Чи бажаєте Ви взяти участь в розробці сторінок сайту дошкільного закладу?) встановили, що бажають взяти активну участь в розробці сторінок сайту дошкільного закладу – 37,5%, а відмовились – 62,5%. Результати відображено у зведеній таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Зведена таблиця результатів анкетування « Користування мережею Інтернет у педагогічній діяльності »

№	Питання	Результат анкетування
1	Чи є у вас доступ до мережі Інтернет?	Так – 31,25% Ні – 68,75%
2	Як часто Ви користуєтесь мережею Інтернет?	Ніколи – 12,5% Один раз на місяць – 25% Один раз на тиждень – 25% Частіше ніж один раз на тиждень – 37,5%
3	Чи бажали б Ви мати сайт ЗДО для педагогів, батьків та дітей?	Так – 56,25% Ні – 43,75%
4	Яка інформація на Вашу думку повинна відображатись у сайті дошкільного закладу?	Консультації психолога, методиста, ігрові програми для дітей, новини дитячого садка, конкурси, змагання.
5	На які сайти Ви частіше заходите у мережі Інтернет?	Інформаційні – 50% Розважальні – 31,25% Електронні бібліотеки – 18,75% Сайти рефератів – 18,75% Інші, якщо інші, то які? – дитячі – 25%

6	Чи бажаєте Ви взяти участь в розробці сторінок сайту дошкільного закладу?	Так – 37,5% Ні – 62,5%
---	---	---------------------------

Аналіз проведеного анкетування дозволив зробити висновок, за результатами анкетування вихователів, проведеного в ЗДО № 81 «Незабудка» було встановлено, що не у всіх педагогів є вільний доступ до мережі Інтернет, проте за можливості вихователі доволі часто користуються Інтернет мережею. Більша частина опитуваних виявили бажання мати сайт ЗДО для педагогів, батьків та дітей.

На думку вихователів найбільш інформативним, що має відобразитися на сайті ЗДО – це консультації психолога, методиста, ігрові програми для дітей, новини дитячого садка, конкурси, змагання.

Найчастіше опитувані відвідують інформаційні, розважальні та дитячі сайти, рідше електронні бібліотеки та сайти рефератів. Більшість вихователів в опитуванні не бажають взяти активну участь в розробці сторінок дошкільного закладу, проте були й такі які виявляли бажання брати в цьому активну участь.

Наступне анкетування було проведено з метою виявлення рівня володіння та використання ІКТ. Анкетування містило 11 питань де було необхідно із запропонованих обрати певну відповідь та додати власну де необхідно (Додаток Б).

Результати за першим питанням (Чи маєте Ви комп'ютер вдома?) показали, що мають – 75 %, не мають – 25%. На друге питання (Чи володієте Ви основами комп'ютерної грамотності?) так – 31,25%, частково – 56,25%, не володіють – 12,5%

Результатом третього питання (Чи проходили ви курси з підвищення комп'ютерної грамотності, якщо так коли і які курси закінчили?) відповіли:

ні – 81,25%, так – 18,75%. На четверте питання (Чи використовуєте ІКТ?): під час підготовки до занять – 37,5%; на заняттях – 12,5%; для самоосвіти – 50 %. Результатами п'ятого питання (Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте?) були: текстовий редактор – 43,75%; електронні таблиці – 12,5%; електронні презентації – 43,75%. На шосте питання (Як часто Ви використовуєте ІКТ?): щодня – 43,75 %; один раз на тиждень – 37,5 %; один, два рази на місяць – 12,5%; один два рази на квартал – 6,25%.

Результатами сьомого запитання (Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?) так – 62,5%, ні – 37,5%. На восьме питання (Чи створені в ДНЗ умови для використання ІКТ?) були такі відповіді: так – 37,5%; частково – 43,75%; ні – 18,75 %. На дев'яте питання дали такі відповіді: так – 56,25%, ні – 43,75%. Десяте питання показало (Ваші досягнення у використанні ІКТ?): вибудовую весь процес навчання так, щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих.

Результатом одинадцятого питання (Чи вважаєте Ви за потребу організацію та проведення семінару з практичними заняттями на тему: «Застосування комп'ютерних інформаційних технологій в роботі з дітьми, як один із шляхів модернізації дошкільної освіти»?) так – 62,5 %, ні – 37,5%. Результати відображено у зведеній таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Зведена таблиця результатів анкетування «Виявлення рівня володіння та використання ІКТ»

№	Питання	Результат анкетування
1.	Чи маєте Ви комп'ютер вдома?	Так – 75%

		Ні – 25%
2.	Чи володієте Ви основами комп'ютерної грамотності?	Так (впевнений користувач) – 31,5%; Частково (невпевнений користувач) – 56,25%; не володію – 12,5%
3.	Чи проходили ви курси з підвищення комп'ютерної грамотності, якщо так коли і які курси закінчили?	Ні – 81,25% Так – 18,75%
4.	Чи використовуєте ІКТ ?	під час підготовки до занять – 37,5%; на заняттях – 12,5%; для самоосвіти – 50%;
5.	Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте?	Текстовий редактор – 43,75%; Електронні таблиці – 12,5 % ; Електронні презентації – 43,75%;
6.	Як часто Ви використовуєте ІКТ?	Щодня – 43,75%; Один раз на тиждень – 37,5%; Один, два рази на місяць – 12,5%; Один два рази на квартал – 6,25%.
7.	Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?	Так – 62,5%; Ні – 37,5%
8.	Чи створені ЗДО умови для використання ІКТ?	Так – 37,5%; Частково – 43,75%; Ні – 18,75%.

9.	Чи заохочує адміністрація ЗДО використання ІКТ?	Так – 56,25%; Ні – 43,75%;
10.	Ваші досягнення у використанні ІКТ?	Вибудовую весь процес навчання так, щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих.
11.	Чи вважаєте Ви за потребу організацію та проведення семінару, тренінгу з практичними заняттями на тему: «Застосування комп'ютерних інформаційних технологій в роботі з дітьми, як один із шляхів модернізації дошкільної освіти»?	Так – 62,5%; Ні – 37,5%.

Отже, за результатами анкетування можна зробити висновок, що більшість педагогів мають комп'ютерне забезпечення і в більшості повністю та частково володіють основами комп'ютерної грамотності. Більшість опитаних не проходили курси ПК, більшість самостійно оволоділи навичками користування ПК. Найчастіше вихователі використовують ІКТ для самоосвіти, та підчас підготовки та проведення занять. Більшість опитаних вважають, що ІКТ полегшують підготовку до заняття та значно урізноманітнює його. В ЗДО створені в більшості частково умови для ІКТ. У процесі використання ІКТ вихователі вибудовують весь процес навчання так,

щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих.

Більшість вважають потрібним організувати та провести семінар або тренінг з практичними заняттями на актуальну тему щодо ІКТ, тощо.

Для діагностування рівня сформованості інформаційної компетентності вихователів, використовуємо тест на *«Визначення рівня сформованості інформаційної компетентності педагогів за методикою Є. І. Рогова»* (Додаток Г).

На кожен з 25 питань пропонуються три варіанти відповідей, з яких слід вибрати один або два на власний вибір.

Після наданих відповідей на 25 запитань, необхідно оцінити відповіді за певними правилами. Від 1-го до 12-го питання включно: а = 0; б = 2; в = 4. Якщо відзначені два варіанти – визначається середнє арифметичне. Від 13-го до 25-го питання: а = 4; б = 2; в = 0 (при двох варіантах обирається середнє). Далі складаються всі 25 чисел, їх сума буде означати рівень інформаційної культури у відсотках.

Рівні (критерії) сформованості інформаційної компетентності педагогів (за Є. І. Роговим).

Високий: уміння організувати пошук необхідної інформації; уміння ділитися результатами своєї діяльності для організації спільної роботи; ефективне використання ресурсів Internet в інформаційно-аналітичній діяльності управління ВНЗ; уміння використовувати різноманітні сучасні комп'ютерні засоби спілкування з іншими людьми (електронну пошту, Internet, телеконференції та ін. для організації інформаційно-аналітичної роботи; ефективне використання комп'ютерних технологій у пошуку специфічної інформації; розуміння ролі сучасних інформаційних технологій.

Середній: уміння організовувати і брати активну участь у пошуку і використанні інформації; уміння ділитися результатами своєї діяльності в інтересах ЗДО; уміння застосовувати різноманітні засоби поширення нової інформації; уміння спілкуватися за допомогою інформаційних систем; уміння використовувати сучасні комп'ютерні засоби в спілкуванні з віддаленими педагогами, батьками, керівниками, партнерами тощо.

Низький: наявність інформаційних потреб і інтересів; наявність мотивів звертання до різних інформаційних джерел і пов'язані з цим очікування; вибірковість каналів одержання інформації, недостатня інтенсивність звертання до різних джерел інформації; недостатнє усвідомлення значення інформації для розвитку демократичного суспільства; прагнення перетворювати інформацію в знання, уміння використовувати. Результати відображено на рисунку 2.2.

За результатами тесту рівень сформованості ІКТ вихователів становить:

18,75% – учасників мають високий рівень сформованості ІКТ, володіють умінням організовувати пошук необхідної інформації; діляться результатами своєї діяльності для спільної роботи в колективі; ефективно використовують ресурси, використовувати різноманітні сучасні комп'ютерні засоби спілкування з іншими людьми та в роботі; розуміють значення сучасних інформаційних технологій.

50% – мають середній рівень: організовують і беруть активну участь у пошуку і використанні інформації; діляться результатами своєї діяльності в інтересах ЗДО; застосовують різноманітні засоби поширення нової інформації; спілкуються за допомогою інформаційних систем.

31,25% – мають низький рівень: наявні інформаційні потреби та інтереси; присутні мотиви звертання до різних інформаційних джерел; недостатньо інтенсивно звертаються до різних джерел інформації та

недостатньо усвідомлюють значення інформації для розвитку інформаційного суспільства.

Отже можна сказати, що після проведення даної методики ми виявили незадовільний рівень сформованості інформаційної компетентності вихователів ЗДО. В зв'язку з цим необхідно підвищити рівень володіння інформаційної компетентності, для отримання значно кращих результатів (рис.2.2).

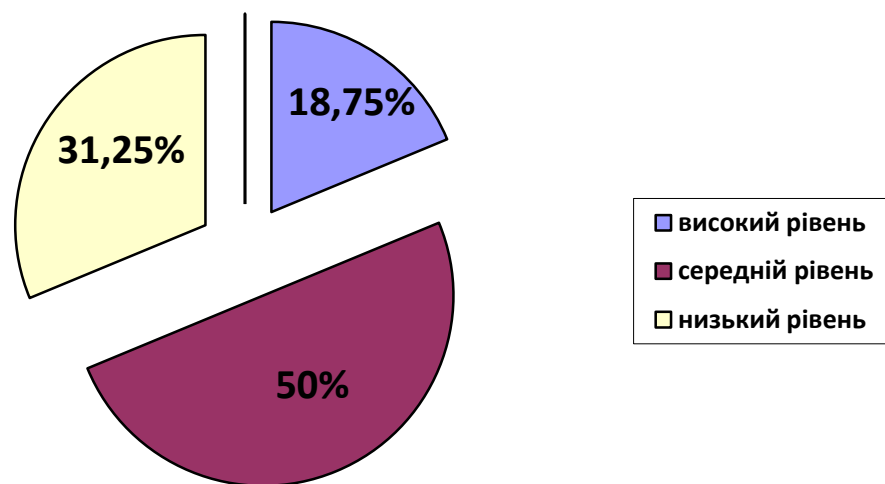

Рисунок 2.2 Моніторинг рівня сформованості інформаційної компетентності вихователів за Є.І. Роговим

На формуючому етапі експерименту було проведення тренінгу, з метою покращення рівня володіння та використання ІКТ в ЗДО, як засобу формування інформаційної компетентності вихователя.

Ми розробили та провели тренінг на тему: *«Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти»* (Додаток В).

Мета: підвищення рівня володіння та використання ІКТ в ЗДО.

Завдання: познайомити учасників один з одним, створити доброзичливу атмосферу для ефективної співпраці; прийняти правила для продуктивної роботи груп під час тренінгу; ознайомити учасників з поняттям

«тренінг»; провести роботу в групах з проблеми: «Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти» шляхом виконання ряду вправ; підвести підсумки заняття.

Методи роботи які використовувались під час тренінгу: робота в групах, «Мікрофон», демонстрація, презентація.

Поняття і терміни які необхідно було розглянути: «інформатизація суспільства», «інформатизація освіти», «комп'ютерні технології навчання».

В тренінгу взяли участь вихователі. Під час проведення тренінгу була доброзичлива та позитивна атмосфера. Розпочато тренінг із знайомства та привітання учасників. Відбулось ознайомлення з правилами роботи груп, ознайомили учасників з терміном «тренінг». Учасники висловили свої очікуванням від участі в тренінгу на початку роботи. В одному із завдань учасники активно обговорювали переваги та недоліки сучасних інформаційних технологій в навчально-виховному процесі. В одному із завдань обговорили які засоби реалізації інформаційних технологій відомі педагогам. Педагоги спробували в одному із завдань змодельовати структуру нестандартного заняття, використовуючи ІКТ, що виявилось досить цікавим для них завданням. Активно обґрунтували та обговорили учасники модель педагога сучасності, за допомоги асоціативного рядка та створення колажу, які якості він містить у собі.

Педагоги проявляли активність у виконанні завдань, виконували задані вправи, вели обговорення, злагоджено працювали в групах у ході тренінгу. Провели роботу в групах з поставленої проблеми: «Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти». В кінці відбулась рефлексія, підбили підсумки та вислухали пропозиції та власні враження щодо проведеної роботи.

На контрольному етапі, після проведеного тренінгу досліджуємо рівень володіння та використання ІКТ. Для діагностування даного питання, а також для того щоб визначити чи підвищився рівень інформаційної компетентності вихователів ми провели повторне анкетування для вихователів з метою *«виявлення рівня володіння та використання ІКТ»* (Додаток Д).

Анкетування містило 11 питань де було необхідно із запропонованих обрати певну відповідь.

Результати за першим питанням (Чи маєте Ви комп'ютер вдома?) показали, що мають – 75 %, не мають –25 %. На друге питання (Чи підвищився Ваш рівень володіння комп'ютером?) так – 43,75%, частково – 50%, не володіють – 6,25 %.

Результатом третього питання (Чи проходили ви курси з підвищення комп'ютерної грамотності?) відповіли: ні – 43,75%, так – 56,25%. На четверте питання (Чи використовуєте ІКТ?): під час підготовки до занять – 50%; на заняттях – 68,75%; для самоосвіти – 43,75%. Результатами п'ятого питання (Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте?) були: текстовий редактор – 75%; електронні таблиці – 18,75%; електронні презентації – 62,5%. На шосте питання (Як часто Ви використовуєте ІКТ?): щодня – 50%; один раз на тиждень –31,25 %; один, два рази на місяць – 12,5%; один два рази на квартал – 6,25%.

Результатами сьомого запитання (Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?) так – 68,75%, ні – 31,25%. На восьме питання (Чи створені в ЗДО умови для використання ІКТ?) були такі відповіді: так – 50%; частково – 37,5%; ні – 12,5%. На дев'яте питання (Чи заохочує адміністрація ЗДО використання ІКТ?): так – 62,5%; ні – 37,5%. Десяте питання показало (Ваші досягнення у використанні ІКТ?): вибудовую весь процес навчання так, щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування

відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих.

Результатом одинадцятого питання (Які проблеми виникли у Вас під час використання ІКТ?): недостатнє володіння саме сучасними програмами. Результати відображено у зведеній таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Зведена таблиця результатів анкетування «Виявлення рівня володіння та використання ІКТ»

№	Питання	Результати анкетування
1.	Чи маєте Ви комп'ютер вдома?	Так – 75%; Ні – 25%.
2.	Чи підвищився Ваш рівень володіння комп'ютером?	Так – 43,75%; Частково – 50%; Не володію – 6,25 %.
3.	Чи проходили ви курси підвищення комп'ютерної грамотності?	Так – 43,75%; Ні – 6,25%.
4.	Чи використовуєте ІКТ ?:	Під час підготовки до занять – 50%; На заняттях – 68,75%; Для самоосвіти – 43,75 %.
5.	Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте?:	Текстовий редактор – 75%; Електронні таблиці – 18,75%; Електронні презентації – 62,5%.
6.	Як часто Ви використовуєте ІКТ?	Щодня – 50%; Один раз на тиждень – 31,25%;

		Один, два рази на місяць – 12,5%; Один два рази на квартал – 6,25%.
7.	Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?	Так – 68,75%; Ні – 31,25 %.
8.	Чи створені в ЗДО умови для використання ІКТ?	Так – 50%; Частково – 37,5%; Ні – 12,5 %.
9.	Чи заохочує адміністрація ЗДО використання ІКТ?	Так – 62,5%; Ні – 37,5%.
10.	10. Ваші досягнення у використанні ІКТ?	Вибудовую весь процес навчання забезпечуючи, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях.
11.	Які проблеми виникли у Вас під час використання ІКТ?	Недостатнє володіння саме сучасними програмами

Отже, повторні результати показали значні покращення. За результатами анкетування можна зробити висновок, що більшість педагогів мають комп'ютерне забезпечення і в більшості повністю та частково володіють основами комп'ютерної грамотності. Стала більша кількість тих, хто пройшов курси з підвищення комп'ютерної грамотності. Найчастіше

вихователі стали використовувати ІКТ для проведення та підготовки. Більшість опитаних використовують такі інформаційні комп'ютерні засоби як текстовий редактор та презентації, вважають, що ІКТ полегшують підготовку до заняття та значно урізноманітнюють його. Опитання встановило: більшість учасників стали використовувати ІКТ щоденно(50%). Більша частина опитаних вважають ІКТ дієвим засобом у роботі. В ЗДО покращилися умови для ІКТ на думку опитаних. Адміністрація ЗДО заохочує до використання ІКТ.

У процесі використання ІКТ вихователі вибудовують весь процес навчання так, щоб він забезпечував, поряд із засвоєнням предметного змісту, формування відповідних технологічних та інформаційних умінь і навичок, які застосовуються в різних життєвих ситуаціях: навчальних, виробничих, особистих. Найскладнішою проблемою, на думку учасників, була недостатнє володіння сучасними програмами при використанні ІКТ.

2.2. Використання ІКТ в освітній діяльності ЗДО

У сучасних умовах становлення вихователя саме як професіонала неможливе без необхідних особистісних якостей та професійних компетентностей, серед яких важливе місце належить інформаційній компетентності. Сучасний вихователь має добре орієнтуватися в інформаційному просторі, здобувати інформацію та оперувати нею відповідно до особистих потреб і вимог освіти сучасності: створювати текстові документи, малюнки, діаграми, таблиці, презентації; використовувати: Інтернет ресурси для пошуку інформації; розробляти власну електронну продукцію (конспекти занять, демонстраційний та дидактичний матеріал); використовувати електронні продукти (електронні підручники, енциклопедії, навчальні програми) у педагогічній діяльності.

Інформаційне освітнє середовище має свою специфіку та структуру, що стосується розвитку відповідно до запитів учасників освітнього процесу. Тому створення та розвиток інформаційно-освітнього середовища на основі використання ІКТ мають будуватися на дотриманні загально-дидактичних принципів, враховувати психолого-педагогічні особливості інформаційних комунікацій, педагогічний потенціал засобів інформатизації. Інформаційне середовище повинно орієнтуватися на його інформаційний характер, що в свою чергу передбачає нові технології роботи з інформацією.

Праці педагогів, зокрема: В. Безпалька, В. Бикова [19], Р. Гуревича [68], М. Жалдака, М. Козяра[24], С. Сисоєвої, присвячено проблемам упровадження й ефективного застосування ІКТ в освіті тощо.

На основі наукових досліджень можна сказати, що використання ІКТ у навчально-виховному процесі, створення, а також використання інформаційного освітнього середовища на базі інформаційного освітнього порталу сприяє підвищенню якості професійної підготовки педагогів, розвитку та становленню професійної компетентності.

У сучасному освітньому просторі абсолютно чітко позначені пріоритети інформатизації суспільства і його прогресивного розвитку. В зв'язку з цим особливу роль відіграє ІКТ-компетентність педагогів та дітей.

Компетентнісний підхід та деталізація його ключових компетентностей, що визначають нормативну основу модернізації системи освіти [96].

ІКТ-компетенція – це поєднання знань, умінь, досвіду діяльності. Готовність використовувати засвоєні знання, вміння і навички, для вирішення педагогічних завдань з використанням засобів і методів ІКТ, а саме:

- здійснення інформаційної діяльності по збору, обробці, передачі, зберіганні інформації, її продукування з метою автоматизації процесів інформаційно-методичного забезпечення;

- оцінка та реалізація можливостей електронних видань освітнього призначення, розміщення в мережі Інтернет інформаційного ресурсу освітнього призначення;
- організація інформаційної взаємодії між учасниками навчального процесу інтерактивним засобом, що функціонує на базі засобів ІКТ;
- створення і використання діагностики методики контролю і оцінки рівня знань дітей, їх просування в навчанні; здійснювати навчальну діяльність з використанням засобів ІКТ в аспектах, що відображають особливості конкретної навчальної дисципліни»[51].

У «Таблиці 2.4.» відображені ключові підходи до визначення ІКТ-компетентності.

Таблиця 2.4.

Трактування ІКТ-компетентності в педагогіці

Автор	Формулювання
Л. Н. Горбунова, А. М. Семибратов [23]	ІКТ-компетентність – «це готовність та здатність педагога самостійно і відповідально використовувати ці технології у професійній діяльності».
А. А. Єлізаров [34]	ІКТ-компетентність – «це сукупність знань, умінь, досвіду діяльності».
В. Ф. Бурмакіна, І. М. Фаліна [11]	ІКТ-компетентність – «впевнене володіння всіма складовими навичками ІКТ-грамотності для вирішення питань в навчальній, освітній та іншій освітній діяльності».

М. Б. Лебедева, О. Н. Шилова [49]	ІКТ-компетентність – «це здатність особистості вирішувати навчальні, побутові, професійні завдання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій».
-----------------------------------	---

Розглянувши існуючі трактування терміну ІКТ-компетентність можна виділити загальне трактування поняття: ІКТ-компетентність – це здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для доступу до інформації, для її пошуку, організації, обробки, оцінки, для продукування і передачі, для успішної праці в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Виділимо основні аспекти ІКТ компетентності:

- 1) Наявність досить високого рівня грамотності в сфері ІКТ.
- 2) Ефективне, обґрунтоване застосування ІКТ у освітній діяльності для вирішення професійних педагогічних завдань.
- 3) Розуміння ІКТ як основи нової парадигми в освіті, спрямованої на розвиток тих хто навчається в умовах інформаційного суспільства.

В умовах зростання вимог до рівня володіння ІКТ дозволяє впровадити нововведення, які дозволяють поліпшити засвоєння інформації тих, хто навчається та підвищити їх зацікавленість в освіті, а також індивідуалізувати процес навчання [58, с. 246].

Принципи формування ІКТ-компетентності педагогів полягають в системності, безперервності, діяльності, саморозвитку; підходи: компетентнісний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, проблемний підхід. Зазначені підходи і визначають сукупність принципів.

Принцип системності полягає в наступному: формування всіх складових ІКТ-компетентності має носити цілісний характер, необхідно одночасно приділяти увагу кожному і всім компонентам ІКТ-компетентності

педагога. При цьому даний процес повинен носити міждисциплінарний характер.

Принцип безперервності полягає в наступному: рівень ІКТ-компетентності потребує постійного вдосконалення.

Принцип діяльності полягає в наступному: формування та прояв ІКТ-компетентності відбувається безпосередньо в досвіді власної перетворювальної діяльності педагога.

Принцип саморозвитку полягає в наступному: в процесі формування ІКТ-компетентності педагога необхідне створення умов, що сприяють підтриманню прагнення до осмислення особистісної значущості надбання зазначеної компетентності, потреби в реалізації власного потенціалу, прагненні до безперервного професійного саморозвитку.

Сучасні стандарти вимагають відповідності ІКТ-компетентності педагога їхньому змісту. Розглянемо вимоги до змісту ІКТ-компетентності:

- загальна корсистувацька ІКТ-компетентність включає: ефективне використання текстових редакторів, презентацій, електронних таблиць, електронної пошти, браузерів, мультимедійного обладнання; аудіо-відео-текстову комунікацію; навички пошуку в мережі Інтернет та базах даних;
- загально педагогічна ІКТ-компетентність включає: вміння використовувати системи вебінарів, дистанційного навчання; вміння створювати відео-заняття; здійснення педагогічної діяльності в інформаційному середовищі, електронних форм комунікації; ведення інтерактивних освітніх сайтів; використання електронних форм підручників нового покоління;
- предметно-педагогічна ІКТ-компетентність включає: знання якісних інформаційних джерел власного предмету; використання цифрових технологій (різних предметних програм, додатків) у викладанні

предмету; конструювання віртуальних і реальних пристроїв з цифровим управлінням [68].

Таким чином, вимоги до змісту ІКТ-компетентності вихователя відповідно до професійного стандарту включають:

- знання щодо переліку основних існуючих електронних посібників: освітніх ресурсів в Інтернеті, електронних підручників, тощо;
- вміння створювати власний електронний дидактичний матеріал, встановлювати використовувану програму на демонстраційний комп'ютер, користуватися проекційної технікою;
- вміння складати навчальний матеріал, перетворювати і представляти інформацію в ефективному для вирішення навчальних завдань вигляді;
- вміння відбирати і використовувати програмне забезпечення для оптимального уявлення різного виду матеріалів, необхідних для навчального процесу.

Сучасному педагогу недостатньо бути технологічно грамотним і вміти формувати відповідні технологічні вміння і навички у дітей. Сучасний вихователь повинен вміти допомогти дітям використовувати ІКТ для успішної співпраці, вирішення завдань [59, с.192].

Таким чином, виділяють аспекти роботи педагогів:

- 1) розуміння ролі ІКТ в освіті;
- 2) навчальна програма та оцінювання;
- 3) педагогічні практики технічні та програмні засоби ІКТ;
- 4) організація і управління освітнім процесом;
- 5) професійний розвиток.

Суспільство висуває нове розуміння того, що таке процес навчання. Зазнають значних змін способи засвоєння навчального матеріалу як в зв'язку з новим розумінням процесу навчання, так і в результаті появи інформаційно-комунікаційних технологій.

ІКТ пов'язують з двома технологіями: інформаційною і комунікаційною.

«Інформаційна технологія – це комплекс методів, засобів і способів, що забезпечують зберігання, обробку, передачу та відображення інформації і орієнтованих на підвищення продуктивності праці».

Поєднуючи інформаційні та комунікаційні технології, впроваджуючи їх в освітню практику необхідно відзначити, що основним завданням є адаптація людини до життя в інформаційному суспільстві.

Зрозуміло, що ІКТ стають основним інструментом, який людина буде використовувати не тільки в професійній діяльності, а й у повсякденному житті. (Див. Табл. 2.5.)

Таблиця 2.5.

Умови і результати впровадження ІКТ

Умови	Результат
Підвищення ІКТ-компетентності педагога.	Поступово все впевненіше відбувається освоєння комп'ютерних технологій. Педагог не боїться комп'ютера, бачить перспективи використання.
Наявність вільного доступу до комп'ютера в установі. Більш сильнішою умовою може стати наявність комп'ютера на робочому місці педагога.	Є можливість застосування отриманих знань на практиці. Педагог може провести заняття із застосуванням комп'ютера, підготувати матеріали до заняття. Діти позитивно сприймають зміни.

У сучасному розвитку системи дошкільної освіти передбачається активне впровадження інновацій в навчально-виховний процес ЗДО, що позначається на підвищенні ефективності його діяльності. Інноваційні

процеси в дошкільній освіті виступають інструментом створення та розвитку освітнього середовища, спрямованого на розвиток особистості дитини [65, с. 346].

В освітній діяльності для створення необхідних умов розвитку дітей важливі технології навчання і виховання. Інформаційно-комунікаційні технології сприяють забезпеченню доступності, варіативності навчання, підвищення активності і мобільності дітей дошкільного віку.

У педагогічній науці існують різні підходи до визначення поняття «інформаційно-комунікаційні технології».

Введення державних вимог до структури основної програми дошкільної освіти, припускають абсолютно нове проектування освітнього процесу закладу дошкільної освіти з використанням нових технологій.

Сучасна освіта, яка будується бере за основу не передачу дітям готових знань, умінь і навичок, а прищеплення дитині умінь самостійної діяльності.

Робота дітей під час освітньої діяльності характеризується спілкуванням з педагогом, зокрема за допомогою інтерактивних комп'ютерних програм і аудіовізуальних засобів [63, с. 149].

З дітьми повинні працювати педагоги, які добре володіють технічними можливостями комп'ютера, чітко виконують санітарні норми і правила використання комп'ютерів в дошкільних установах, знають етичні правила їх застосування і володіють методикою залучення дітей до нових технологій.

Залучення дітей дошкільного віку до ІКТ може йти різними шляхами, але при цьому важливим є цілеспрямований розвиток інформаційної культури дітей, які вміють здобувати знання та використовувати їх.

Важливою умовою впровадження ІКТ в систему дошкільної освіти є формування у педагогів ЗДО професійної інформаційної культури та загальної інформаційної.

Сучасним творчим педагогам, потрібно вивчати можливості використання і впровадження ІКТ в педагогічну діяльність.

ІКТ-компетентність педагога визначається як готовність до самостійного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в педагогічній діяльності для вирішення освітніх завдань [3, с. 33].

Підвищення ІКТ-компетентності педагога значно полегшує його працю, з'являється можливість для саморозвитку, самовдосконалення навчально-методичної діяльності [3, с. 48].

Для педагогів інформаційно-комунікаційні технології мають можливості по використанню їх в навчально-виховному процесі:

- підвищення інтересу до навчальної діяльності у дітей;
- підвищення професійного рівня;
- збільшення вибору засобів, форм вивчення тем;
- використання освітніх ресурсів і евристичних програм інформаційно-освітнього простору [2, с. 126].

На сьогодні ІКТ в дошкільній освіті використовують педагоги, які пройшли спеціальну підготовку. Дана проблема активно вирішується на всіх рівнях освіти. Нині введені нові нормативно-правові документи щодо атестації педагогічних працівників, які покликані реалізувати наступні напрямки:

- розкрити взаємозв'язок дидактичних, психолого-педагогічних і методичних основ застосування ІКТ для вирішення завдань навчання і освіти;
- використовувати та застосувати засоби ІКТ у професійній діяльності фахівця, який працює в системі освіти;
- ознайомити з сучасними прийомами методами використання засобів ІКТ при проведенні різних видів дитячої діяльності в ЗДО [5].

Отже, професійна кваліфікація є інтегральним утворенням, що включає в себе досвід, мотивацію, особистісні якості та інші професійні характеристики. Вона безпосередньо впливає на якість і результативність діяльності працівника, забезпечує здатність та готовність виконання різних професійних завдань.

Кожен педагогічний працівник повинен вміти користуватися сучасними технічними засобами.

Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють сучасному педагогу модернізувати навчально-виховний процес, володіти якісною перевагою перед колегами, що діють тільки в рамках традиційних технологій.

Тому, формування ІКТ-компетентності у педагогів ЗДО допомагає відчувати себе комфортно в нових умовах сучасного суспільства, а в освітній установі – перейти на режим функціонування і розвитку як відкритої освітньої системи [73, с. 278].

У практиці інформаційними технологіями навчання називають всі технології, спеціальні технічні використовують інформаційні засоби (ЕОМ, аудіо, кіно, відео).

В умовах сучасного розвитку суспільства і виробництва неможливо собі уявити світ без інформаційних ресурсів. Нині інформаційні технології значно розширюють можливості батьків, педагогів і фахівців у сфері раннього навчання.

На відміну від звичайних технічних засобів навчання інформаційно-комунікаційні технології дозволяють не тільки наситити дитину великою кількістю знань, а й розвивати інтелектуальні, творчі здібності, самостійно здобувати нові знання.

Здатність інформаційних комп'ютерних технологій відтворювати інформацію дозволяє фахівцям створювати для дітей нові засоби діяльності, які принципово відрізняються від усіх існуючих ігор та іграшок.

Тому в систему дошкільного виховання та навчання необхідно впроваджувати інформаційні технології.

Використання нових та незвичних прийомів для пояснення та закріплення, підвищує мимовільну увагу дітей, розвиває довільну увагу.

Інформаційні технології забезпечують особистісно-орієнтований підхід, дозволяють збільшити обсяг для ознайомлення навчального матеріалу. Крім того, у дітей дошкільного віку програмний матеріал повинен повторюватися багаторазово, і велике значення має різноманіття форм подачі [76].

Використання ІКТ на заняттях допомагає дітям:

- орієнтуватися в інформаційних потоках навколишнього світу,
- оволодіти практичними способами роботи з інформацією,
- розвивати вміння, що дозволяють обмінюватися інформацією за допомогою сучасних технічних засобів.

Застосування ІКТ на заняттях впливає на позитивну мотивацію навчання, посилює пізнавальну діяльність дітей.

Використання ІКТ на занятті дозволяє повною мірою реалізувати основні принципи пізнавальної діяльності: рівності позицій, довіри, зворотного зв'язку, заняття дослідницької позиції. Реалізація цих принципів проглядається на всіх заняттях, де застосовуються ІКТ.

Використання ІКТ дозволяє проводити заняття:

- на високому естетичному та емоційному;
- велика кількість завдань;
- підвищує обсяг виконуваної роботи на занятті в 1,5 - 2 рази;
- забезпечує високий ступінь диференціації навчання.

Застосування ІКТ розширює можливість самостійної діяльності; формує навички дослідницької діяльності; забезпечує доступ до різних довідкових систем, електронних бібліотек; сприяє підвищенню якості освіти.

Особливість навчального процесу із застосуванням інформаційних технологій полягає у тому, що центром діяльності є дитина, яка виходячи зі своїх індивідуальних здібностей та інтересів, вибудовує процес пізнання. Педагог виступає в ролі помічника, що заохочує, стимулює активність, ініціативу, самостійність [67].

Застосування на занятті ІКТ сприяє: зробити заняття емоційно насиченим та повноцінним, наочним; навчити навичкам контролю та самоконтролю.

Дидактичний матеріал ІКТ різноманітний за змістом і за формою. Найбільш часто вживаними є: електронної енциклопедії, відеоролики, мелодії, презентації, завдання розвиваючого характеру.

Основна мета застосування ІКТ – це розвиток мислення формування прийомів розумової діяльності.

Також, використовуючи комп'ютерні технології, можна різноманітні навчальні та демонстраційні програми, моделі, ігри. Такі ефективні розробки формують позитивне ставлення дітей до навчання, припускають ненав'язливий спосіб надання допомоги. Для цього використовують різні методи і прийоми[72].

Отже, можна констатувати, що процес формування інформаційної компетентності вихователів ЗДО тісно пов'язана з використанням ІКТ. ІКТ – властиві цілісність, наявність чітко визначеної мети, завдань, змісту підготовки з формування інформаційної компетентності, дотримання певних педагогічних умов формування ІКТ, принципів, залучення відповідних форм організації освітнього процесу, застосування методів, прийомів педагогічної діяльності, засобів досягнення визначених завдань.

Важливим у формуванні інформаційної компетентності вихователів ЗДО є чітка орієнтація всіх компонентів на досягнення єдиної мети, що забезпечує її цілісність, організованість та дієвість.

Ефективне використання ІКТ вихователя ЗДО можливо за умов:

створення інформаційно-освітнього середовища, націленого на формування потреби в ІКТ через організацію навчально-виховної діяльності та педагогічної; забезпечення взаємодії між педагогом та дітьми у процесі формування інформаційної компетентності; організація самостійної роботи педагогів з використанням ІКТ під час позаурочний час діяльності.

ІКТ-компетентність педагога може бути сформована на таких рівнях: загальнокористувацькому: використання прийомів і дотримання правил роботи із засобами ІКТ, усунення недоліків, дотримання техніки безпеки тощо; дотримання етичних і правових норм використання ІКТ; володіння аудіо-відео-текстовою комунікацією; навички пошуку в Інтернеті і базах даних; систематичне використання здобутих навичок у повсякденному і професійному контексті.

- загальнопедагогічному: усвідомлення доцільності використання ІКТ на занятті; готовність і здатність ефективно використовувати ІКТ в освітньому процесі, а також при розробці конспектів занять, для взаємодії з колегами та батьками тощо; використання ІКТ для організації допомоги дітям, для навчання на дистанційних курсах і обміну педагогічним досвідом; навички використання ІКТ для організації соціальної діяльності.
- предметно-орієнтовному: здатність оцінювати якість цифрових освітніх ресурсів по відношенню до освітніх завдань; досвід постановки і проведення експерименту у віртуальних лабораторіях; знання якісних інформаційних джерел; освоєння спеціалізованих технологій і ресурсів, готовність до їх впровадження в освітню діяльність.

2.3. Методичні рекомендації щодо особливостей формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО

Вивчення педагогічного досвіду свідчить про різноманітність форм роботи з педагогами, тому рекомендовано застосовувати у педагогічній практиці:

- семінари та консультації;
- конкурси та майстер-класи;
- експериментально-дослідницьку роботу [15].

Доцільно організовувати семінари з метою поглибленого вивчення інформації. Проводити семінар має вихователь-методист та залучати до їх проведення вихователів, що мають високий рівень володіння засобами ІКТ. На тематичних семінарах вихователям необхідно навчатися використовувати засоби ІКТ, ознайомлюватись з програмою Microsoft PowerPoint; Орієнтовною тематикою даних семінарів можуть бути: «Створення мультимедійних презентацій»; «Internet»; «Підготовка наочних і дидактичних матеріалів засобами Microsoft Office» тощо [11; с. 112].

Варто проводити практикуми з метою вдосконалення отриманих знань, умінь та навичок. Теми практикумів: «Спілкування на Internet-форумі», «Електронне листування та створення персональної електронної скриньки», «Створення сайту ЗДО», «Інформаційно-комунікативні технології у роботі з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю» [10; с.120].

Рекомендовано для вдосконалення навичок користування комп'ютером та підвищення інформаційної компетентності педагогічних працівників, для стимулювання обміну найкращим досвідом, пошуку нових творчих методів і прийомів використовувати інформаційні технології у роботі з дітьми та батьками, організовувати конкурси для педагогів:

- цифрових презентацій;
- електронних методичних матеріалів і презентацій для занять;
- сучасних портфоліо педагога;
- електронних групових газет.

Необхідно проводити консультації щодо впровадження інформаційних технологій для розширення знань педагогів про їх використання у навчально-виховному процесі, темами консультацій можуть бути:

- «Роль ІКТ у роботі дошкільного закладу».
- «Методичні рекомендації щодо впровадження інформаційних комунікативних технологій у навчально-виховному процесі ЗДО».
- «Комп'ютер – найперший помічник у роботі».
- «Як зробити якісну презентацію та презентувати її».
- «Використання мультимедійних презентацій у ЗДО» тощо [12].

Важливо підвищувати фахову майстерність педагогів шляхом розвитку інформаційної компетентності. Розробляти зміст і форми організаційно-методичної роботи з педагогічним колективом у напрямі інтеграції засобів ІКТ в навчально-виховний процес дошкільного закладу.

Для безперервного розвитку інформаційної компетентності вихователя потрібно забезпечити постійну взаємодію педагогів, які навчаються з тими, хто може сприяти в освоєнні та застосуванні нових технологій. Ефективною формою роботи є наставництво і педагогічні майстерні [16].

Необхідно підтримувати діяльність сучасного закладу дошкільної освіти, сприяти розширенню мережі інформаційних ресурсів для формування єдиного інформаційного середовища.

Необхідно забезпечувати і створювати:

- створення і розвиток Internet-середовища закладів дошкільної освіти;
- формування і вдосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності адміністративно-педагогічного складу працівників ЗДО;
- сприяння використанню Internet-ресурсів в управлінській, навчально-методичній, освітній діяльності, роботі з батьками вихованців ЗДО, громадськістю.

- забезпечення висококваліфікованими педагогічними кадрами, сучасними засобами навчання, обладнанням, для якісно організованого освітнього процесу.

Особлива роль в розвитку інформаційної компетентності надається керівнику закладу дошкільної освіти, який реалізує навчання. Керівник має:

- 1) забезпечити якісну підготовку педагогів по заявленому напрямку діяльності;
- 2) брати участь у формуванні переліку заходів, що здійснюються в рамках освітньої програми;
- 3) створювати умови в дошкільній установі для якісної організації діяльності з розповсюдження інноваційного досвіду.

Важливо правильно організувати середовище в якому здійснюється освітній процес. Середовище має бути мобільним та забезпеченим необхідними умовами для навчання педагогів, проведення навчання в умовах дитячого садка на робочому місці, створення передумов для перенесення слухачами засвоєних знань і умінь в педагогічну діяльність.

Потрібно ознайомлювати педагогів з різними видами інтерактивних технологій в освітньому процесі з освоєнням змісту технології, що дозволяє забезпечити комплексний вплив на формування когнітивного і діяльнісного компонентів інформаційної компетентності вихователів [74].

Варто приділяти увагу «Інформаційним технологіям в дитячому садку», підготовки вихователів до використання інтерактивної дошки в освітньому процесі дитячого садка, роботі з програмним забезпеченням інтерактивної дошки. Навчати створювати інтерактивні дидактичні ігри за різними напрямками роботи з дітьми дошкільного віку (навчання читання, розвиток словника, математичних, екологічних уявлень). Формувати практичні уміння педагогів в освоєнні програмного забезпечення інтерактивної дошки та їх здійснення в умовах комп'ютерного класу.

Досвід закладів дошкільної освіти показує, що комп'ютер не тільки сприяє закріпленню і уточненню знань, а й підвищує пізнавальну активність дітей дошкільного віку.

Необхідно враховувати, що в умовах ЗДО можливо, необхідно і доцільно використовувати ІКТ в різних видах освітньої діяльності.

Для дитини дошкільного віку гра – це провідна діяльність, у якій не тільки проявляється, але, перш за все, формується і розвивається особистість дитини. І тут у технологій є широкі можливості, тому що розвиваючі мультимедійні презентації можна використовувати як при груповій роботі, так і при індивідуальній.

Варто пам'ятати, що використовуючи ІКТ на занятті не можна забувати і про те, що потрібно не тільки навчити дитину, а й зберегти їй здоров'я.

Рекомендовано застосовувати наочність, що дає можливість вихователю вибудувати пояснення на заняттях логічно, науково, з використанням відео фрагментів. Використовувати в роботі анімаційні ефекти для сприяння підвищення інтересу дітей до досліджуваного матеріалу.

Заняття в закладі дошкільної освіти повинні бути емоційними, яскравими, необхідно залучати ілюстративний матеріал, з використанням звукових і відеозаписів.

Застосовувати комп'ютерну техніку потрібно для того, щоб зробити заняття привабливим і по-справжньому сучасним, вирішувати пізнавальні та творчі завдання з опорою на наочність.

На заняттях варто ІКТ використовувати як частину заняття, але на підсумкових або узагальнюючих заняттях може використовуватись протягом всього заняття, відповідно до віку дітей і вимогами державних санітарних правил [76].

В даний час варто активно використовувати у своїй роботі різні мультимедійні засоби. Одними з таких засобів є слайд, презентація, відео-

презентація. Мультимедійні технології дозволяють об'єднати в собі текст, звук, відео-зображення, графічне зображення та анімацію. Це сприяє розширенню можливостей традиційного виховання і навчання:

- дає можливість моделювати різні ситуації і середовища;
- активізує увагу дошкільнят завдяки можливості демонстрації явищ і об'єктів в динаміці;
- сприяє кращому засвоєнню матеріалу

Презентації потрібно створювати в Microsoft. Презентацію можна створити як на основі власних малюнків, фотографій відео, і на основі ресурсів Internet. До створення презентацій, особливо для занять, заходів і свят, можна залучати батьків і дітей. Їх залучення до пошуку потрібного матеріалу з полюванням принесуть з дому картинки на задані теми, створює атмосферу співробітництва, взаємозв'язку педагога, батьків і дітей.

Також рекомендовано застосовувати відео фрагменти, інтерактивні схеми і моделі. Завдання різного роду слайд-шоу і відео фрагментів – показати дітям ті моменти з навколишнього світу, спостереження яких безпосередньо викликає труднощі.

Варто пам'ятати, що взаємодія дитини з комп'ютером, інтерактивним обладнанням повинно бути забезпечено дошкільною освітою. Чим раніше це почати, тим швидше буде розвиватися наше суспільство, так як сучасне суспільство вимагає знань роботи з комп'ютером [66].

Необхідно освоювати новітні досягнення педагогічної науки і практики, пізнавати і відкривати для себе щось нове.

Педагог має бути компетентним в інформаційних комп'ютерних технологіях, створювати свої навчальні посібники у вигляді комп'ютерних презентацій з технічним виконанням (графіка, текст, звук, відео).

Потрібно пам'ятати, що ІКТ допомагають зацікавити, активізувати дітей не тільки в пізнавальному, а й в мовному плані, що дуже важливо для

дітей. Комп'ютерні технології не замінюють традиційних ігор та занять, а доповнюють їх, збагачуючи педагогічний процес новими можливостями.

Заняття з застосуванням мультимедійних технологій проводяться за допомогою ноутбука, проектора і екрана в груповий кімнаті або музичному залі з дотриманням вікових норм, санітарно-гігієнічних правил.

На заняттях в рамках основної програми можна використовувати презентації на такі лексичні теми як: «Посуд», «Тварини», «Їстівні - неїстівні», «Ягоди» та інші.

Використання наочності, дає можливість педагогу вибудувати пояснення на заняттях логічно, науково, з використанням відео фрагментів, ілюстрацій, аудіо записів тощо.

Використовувати варто аудіо-відео технології на заняттях з ознайомлення з навколишнім світом, для підвищення мотивації дітей до занять. Переглядаючи презентацію кілька разів, дитина краще запам'ятовує інформацію, формується адекватна, тобто усвідомлена, оцінка дитиною своїх дій під час занять з комп'ютерною програмою [71].

За допомогою мультимедійних презентацій можна проводити фізкультхвилинки. Дітей дуже приваблюють такі презентації, так як для їх створення в основному використовується анімація, весела музика. Рухи, які виконують мультиплікаційні герої, прості і доступні кожній дитині.

Отже, варто пам'ятати, що вирішення освітніх завдань неможливе без наявності розвиненої професійної діяльності.

Необхідно тримати високий рівень освіченості та інформаційної компетентності, постійно вдосконалювати власний саморозвиток, застосовувати здобуті знання на практиці, вміти адаптуватися до нової ситуації, створювати нові ідеї, працювати самостійно.

Висновки до другого розділу

Таким чином, провівши експериментальне дослідження ми визначили за допомогою анкетування, та методики рівень володіння та користування ІКТ вихователями ЗДО, отримали результати. В процесі роботи з метою покращення результатів експерименту було розроблено тренінг та проведено контрольний етап експерименту.

Можна сказати, що забезпечення комп'ютерною технікою навчального закладу не вирішує проблему інформатизації, оскільки потребує наявності грамотних користувачів. З метою виявлення рівня володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності було опитування з даного питання, яке ми підготували, та запропонували методичні рекомендації.

Аналізуючи діяльність даного ЗДО, хочеться відзначити, що використання педагогами ІКТ знаходиться на середньому рівні.

Отже, варто пам'ятати, що вирішення освітніх завдань неможливе без наявності розвиненої професійної діяльності. Необхідно тримати високий рівень освіченості та інформаційної компетентності, постійно вдосконалювати власний саморозвиток, застосовувати здобуті знання на практиці, вміти адаптуватися до нової ситуації, створювати нові ідеї, працювати самостійно, варто дотримуватись вказаних методичних рекомендацій.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши теоретичні основи формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО, експериментально перевіривши використання ІКТ для формування інформаційної компетентності вихователя, ми можемо зробити наступні висновки.

1. Схарактеризували поняття інформаційної компетентності як чинника модернізації сучасної системи дошкільної освіти. На основі вивчення літературних джерел здійснили аналіз праць з формування інформаційної компетентності; розкрили особливості формування інформаційної компетентності вихователів ЗДО. Аналіз наукових досліджень засвідчив, що розуміння сутності інформаційної компетентності пов'язано з категоріями «компетентність», «професійна компетентність». Компетентність традиційно визначається як сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію. Інформаційна компетентність є однією з ключових компетентностей сучасної освіченої особистості.

Інформаційна компетентність – властивість педагога, який компетентно, тобто цілеспрямовано і самостійно, із знанням вимог до професійної діяльності в умовах інформатизації освітнього простору і своїх можливостей та обмежень здатен застосовувати ІКТ у процесі навчання, виховання, методичної і дослідницької діяльності та власної неперервної професійної педагогічної діяльності, та на основі аналізу педагогічних ситуацій може бачити й формулювати педагогічні завдання та знаходити оптимальні способи їх розв'язання із максимальним використанням можливостей ІКТ.

2. Визначили структуру інформаційної компетентності вихователя ЗДО. Компоненти сформованості інформаційної компетентності вихователів ЗДО мають достатньо повно відображати основні аспекти їхньої

професійної компетентності. В структурі інформаційної компетентності вихователів ЗДО можна виділити наступні компоненти: когнітивний, мотиваційний, операційний.

Сутність і структура формування інформаційної компетентності вихователів ЗДО полягає не лише в оволодінні навичками оперування засобами інформаційних технологій, а й у формуванні досвіду застосування інформаційної компетентності у своїй професійній діяльності, що орієнтується на сучасні освітні результати.

3. Дослідили формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО, засобами ІКТ. Провівши експериментальне дослідження ми визначили рівень володіння та користування ІКТ вихователями ЗДО.

Дійшли висновку, що забезпечення комп'ютерною технікою навчального закладу не вирішує проблему інформатизації, оскільки потребує наявності грамотних користувачів. З метою виявлення рівня володіння педагогами основами комп'ютерної грамотності було опитування з даного питання, яке ми підготували, та запропонували методичні рекомендації на основі отриманих результатів дослідження.

4. Проаналізували зміст та шляхи формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО засобами ІКТ. Інформаційно-компетентним педагогом вважають того, у якого є відповідну інформаційну компетентнісну підготовку; відповідні знання і вміння, втілення їх в педагогічну діяльність. Вихователь ЗДО, незалежно від типу, форми власності та рівня власної кваліфікації, має володіти вмінням орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства.

Інформаційну компетентність можна охарактеризувати як динамічну характеристику, що визначає здатність особистості орієнтуватися в

інформаційному просторі, отримувати інформацію, оперувати нею, володіти відповідним рівнем знань, умінь, навичок стосовно ІКТ.

5. Розробили методичні рекомендації щодо використання ІКТ для формування інформаційної компетентності вихователя ЗДО. Система навчального процесу та унікальності інформаційно-освітнього середовища передбачається у вимірі методологічної бази у вирішенні завдань, що допомагають дітям з навчанням дослідницьких методів і приймати, утримуючи зміст освітянської діяльності, на основі використання ІКТ; розширення зон інтелектуального освоєння світу дитиною в умовах єдиного інформаційно-освітнього простору.

Вирішення освітніх завдань неможливе без наявності розвиненої професійної діяльності. Як відомо, сучасна якість змісту освіченості визначають ключові завдання, вони представляють єдину цілісну систему універсальних знань, досвід професійної діяльності та особисту відповідальність у своїй діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика в умовах вищого навчального закладу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, НАПН України, Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. – Київ : Слово, 2014. – 368 с.
2. Артемова Л.В. Модель ступеневої підготовки фахівця дошкільної освіти у вищих навчальних закладах / Л.В. Артемова, Ю.М. Косенко // Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства: матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції до 80-річчя НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2000. – Вип.1 – С.84-86.
3. Байраківський А. І. Особливості самостійної роботи студентів в умовах запровадження комп'ютерних технологій у навчальному процесі / А. І. Байраківський, Н. І. Бойко // Болонський процес: трансформація навчального процесу у технології навчання : матеріали III міжнар. наук.-метод. конф., Київ, 2006. – с. 247–251.
4. Базиль Л.О. ІКТ – компетентність учителя. [Електронний ресурс] : – Режим доступу: elibrary.kubg.edu.ua.
5. Балик Н. Р. Активне навчання з використанням технологій Веб 2.0: Навч. посіб. / Н. Р. Балик, О. О. Лялик. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 88 с.
6. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця / Н. В. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21–28.
7. Баркасі В.В. Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 199 спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / В.В. Баркасі – Київ:, 2004. -24 с.
8. Баркасі В.В. Формування професійної компетентності в майбутніх

учителів іноземних мов: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 199 спец. «Теорія і методика професійної освіти» / В.В. Баркасі – Київ., 2004. –24 с.

9. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2-кн. Кн2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. – Київ: Либідь, 2003. – 344 с.

10. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія / Г. В. Беленька. – Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.

11. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України ; за ред. В. Г. Кременя. – Київ, 2009. – 185 с.

12. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Моногр. – Київ: Атіка, 2009. – 684 с.

13. Биков В. Ю., Жук Ю. О. Класифікація засобів навчання // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред.. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – Київ : Атіка, 2005. – С. 39-60

14. Богуш А. М. Педагогічні нотатки та роздуми / А.М. Богуш. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС.ЛТД», 2001. – с.150

15. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8–14.

16. Буйницька О.П. Використання інноваційних інформаційних технологій навчання у підготовці фахівців напряму підготовки «Педагогічна освіта» Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта в інформаційному суспільстві: до 25-річчя шкільної інформатики», 2010 р. – С. 125 – 128.

17. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ : Ірпінь : Перун, 2003. – 1440 с. 200

18. Відкритий світ [Електронний ресурс] : нац. проект / Держ. агентство з інвестицій та упр. нац. проектами України . – Режим доступу: <http://www.educom.ua/uk-ua/>.

19. Віттенберг К. Ю. Підготовка майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій до навчання дітей іноземних мов : дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти / Віттенберг Ксенія Юріївна ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2010. – 275 с.

20. Войнова Н. А. Особенности формирования информационной компетентности студента ВУЗа / Н. А. Войнова, А. В. Войнов // Инновации в образовании. – 2004. – № 4. – С. 111–119.

21. Воротникова І. П. Система підготовки вчителів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності у післядипломній освіті / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ioipro.lg.ua/konferenc>.

22. Гавриш Н. Організація освітньої діяльності в дошкільному закладі, або Як досягти балансу між традиціями та інноваціями / Н. Гавриш, К. Крутій // Вихователь-методист дошкільного закладу : спеціаліз. журн. – 2015. – № 8. – С. 4–10.

23. Галета Я. Інформаційно-освітнє середовище як засіб навчання / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>

24. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю Дошкільне виховання (ГСВОУ–03) – Київ: 2006. – 258 с.

25. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні : навч. посіб. для вузів / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух; ІСДО, Київ. лінгвіст. ун-т. – Київ : ІНТЕЛ, 1995. – 168 с. 201

26. Георг Ганф, Турин Методичні рекомендації щодо зіставлення

кваліфікацій з Національною рамкою кваліфікацій України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipq.org.ua>

27. Гершунський Б.С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы / Б. С Гершунский. – М.: Педагогика, 1987. – 264 с.

28. Горленко В. М. Зарубіжний досвід застосування електронних іграшок в навчанні і вихованні дітей до- шкільного / В. М. Горленко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології – 2015. № 8 (52).– с. 203-210.

29. Горошко Ю. В. Проблеми та особливості впровадження вільного програмного забезпечення в навчальний процес / Ю. В. Горошко, А. О. Костюченко, М. І. Шкардибарда. – Комп'ютер у школі та сім'ї : наук.-метод. журн. – 2010. – № 7. – С. 8–10.

30. Горячев А. Формирование информационной грамотности / А. Горячев// Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2003. – № 17–18. – С. 38–49.

31. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти/ Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Вінниця : Планер, 2005. – 366с.

32. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Львів, «СПОЛОМ», 2012. – 506 с. – 2012. – 506 с.

33. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко : за ред. Гуревича Р. С. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. – 348 с.

34. Гуревич Р.С. Управління навчальною діяльністю учнів і студентів засобами сучасних інформаційних технологій / Р.С.Гуревич, М.Ю.Кадемія // Проблеми інженерно- педагогічної освіти. Збірник наукових праць. Випуск 12. – Харків: УПА, 2006 – 270 с. 202

35. Гуревич Р. С. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя / Р. С. Гуревич, В. В. Атаманюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця : Вінниця, 2003. – Вип. 3. – С. 8–13.

36. Гушлевська І. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці / І. Гушлевська // Шлях освіти. – 2004. – № 3. – С. 22–24.

37. Дегтярьова Г. А. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога як засіб професійного самовдосконалення / Г. А. Дегтярьова // Педагогічні науки : зб. наук. праць / гол. ред. М. І. Степаненко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2015. – Вип. 64. – С. 75–81.

38. Дивак В. В. Розвиток економічної компетентності директорів загальноосвітніх навчальних закладів засобами інформаційно комунікаційних технологій / Автореф. дис.. канд. пед. наук / В. В. Дивак. – Київ: 2010. – 20 с.

39. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш та ін. ; за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 368 с.

40. Драч І.І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади. Монографія / І. І. Драч. – Київ: «Дорадо-Друк», 2013. – 456 с.

41. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, І. М. Біла; за ред. Т. О. Піроженко. – Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 272 с.

42. Дяченко С. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування основ комп'ютерної грамотності старших дошкільників : дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти / Дяченко Світлана Володимирівна ; Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2009. – 225 с.

43. Жалдак М. І. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики : посіб. для вчителів / М. І. Жалдак, В. В. Лапінський, М. І. Шут. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 182 с.

44. Жиліна Л.В. Використання інтерактивних моделей у професійній підготовці фахівців / Л.В. Жиліна, М.Ю. Кадемія // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. - 2009. - № 24/25. – с.124 – 130.

45. Життєва компетентність особистості // Науково-методичний посібник – Київ : Богдана, 2003. – 520 с.

46. Жук Ю. О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкт інформатизації / Ю. О. Жук // Інноваційні пошуки в сучасній освіті : посіб. / Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України ; ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. – Київ : Логос, 2004. – С. 34–43.

47. Загородна О. Ю. Формування комунікативної професійної компетентності студентів економічних спеціальностей засобами інноваційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / О. Ю. Загородна. – Вінниця, 2010. – 20 с.

48. Загородня Л. П. Формування основ педагогічної техніки в майбутніх фахівців дошкільного виховання : автореф. дис. канд. пед. наук: спец. Дошкільна освіта / Загородня Людмила Петрівна ; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2000. – 28 с.

49. Зайцева Л.І. Методика організації індивідуальної роботи в процесі формування у дітей дошкільного віку елементарної математичної компетентності Навчально-методичний посібник / Л. І. Зайцева // Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. – 240 с.

50. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : підруч. для вищих навч. закл. / І. А. Зязюн. – Київ : Вища шк., 1997. – 349 с.

51. Іванова С. М. Використання системи EPRINTS як засобу інформаційно-комунікаційної підтримки наукової діяльності в галузі педагогічних наук : дис. канд. пед. наук: спец. Інформаційно - комунікаційні технології в освіті / Іванова Світлана Миколаївна ; Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. – Київ, 2014. – с. 317

52. Іванова С. М. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності наукових працівників з використанням системи EPRINTS (педагогічний експеримент) / С. М. Іванова // Інформаційні технології в освіті. – 2014. – № 19. – С. 80–92.

53. Інформатика (за професійним спрямуванням) : [навч. посіб.] / О.Ф. Дяченко, К.О. Лодигіна, Н.В. Назаренко та ін. - Донецьк: Видавництво «Норд –комп'ютер», 2013. – 327 с.

54. Інформаційні технології – новий імпульс для пошуку парадигми майбутнього суспільства / А. Сіленко // Політичний менеджмент – 2007. – № 3. – С. 96-112. – Бібліогр.: 25 назв. – укр.

55. Карташова Л. А. Підготовка вчителів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності [Електронний ресурс] / Л. А. Карташова // Інформаційні технології і засоби навчання – Режим доступу: <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/406-1412-2-PB.pdf>

56. Кідіна Л. М. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі педагогічної практики : дис. канд. пед. наук: спец. Теорія і методика професійної

освіти / Л. М. Кідіна ; МОНМС України, Слов'янський держ. пед. ун-т. – Слов'янськ, 2011. – 257 с.

57. Кіт Г. І. Професійна підготовка студентів до здійснення логіко-математичного розвитку дошкільників // Дошкільна освіта. – 2004. – № 3 (5). – С.6

58. Клочко В. І. Професійна спрямованість фундаментальної освіти майбутніх інженерів / В. І. Клочко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [ред. кол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця : Планер, 2011. – Вип. 28. – С. 332–338.

59. Козяр М. М. Застосування мультимедійних телекомунікаційних технологій у навчально-виховному процесі / М. М. Козяр, А. Д. Кузик // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця, 2006. – [вип. 10]. – С. 340-345.

60. Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів : монографія / А. М. Коломієць. – Вінниця : ВДПУ, 2007. – 379 с.

61. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. (Бібліотека з освітньої політики) : монографія / [Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін.] ; за заг. ред. О. В. Овчарук. – Київ : К.І.С., 2004. – 112 с.

62. Кондратюк В. Д. Формування професійних знань та умінь майбутніх учителів трудового навчання засобами інформаційних технологій: Дис. канд. пед. наук / В. Д. Кондратюк. – Вінниця, 2007. – 218 с. 206

63. Кононец Н. Технологія Веб-квестів у контексті ресурсно орієнтованого навчання студентів / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vpm/2012_10/Konon.pdf

64. Концептуальні засади реформування середньої освіти. [Електронний ресурс] Концепція «Нової української школи» – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/>

65. Коробчук Т. І., Коробчук Л. І. Індивідуальний підхід в організації ефективної підготовки фахівців технічного профілю / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.confcontact.com>

66. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – Київ : Грамота, 2005. – 448 с.

67. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації. Факти, роздуми, перспективи / В. Г. Кремень. – Київ : Грамота, 2003. – 216 с.

68. Кривонос О. М. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей майбутніх учителів інформатики в процесі навчання програмування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (інформатика)» / О. М. Кривонос. – Київ:, 2013. – 20 с.

69. Кузьменко В. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах [методичні рекомендації для дошкільних працівників] / Віра Кузьменко. – Київ: КМІУВ імені Б. Грінченка, 2002. – 44 с.

70. Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія / А. В. Литвин. – Львів : Манускрипт, 2011. – 498 с.

71. Литвинова С. Г. Шляхи формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів-предметників / С. Г. Литвинова // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2008. – № 2. – С. 8.

72. Молодоженя І. ІКТ як умова формування інноваційної компетенції [Електронний ресурс] – Режим доступу: / <http://molirina74.blogspot.com>

73. Основи інформаційних технологій навчання / авт. кол. ; за ред.

Ю. І. Машбиць. – Київ : ІЗМН, 1997. – 264 с.

74. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2003. – № 5. – С. 65–69.

75. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – Київ : А.С.К., 2004. – 192 с.

76. Рогульська О. О. Особливості формування іншомовної компетентності / О. О. Рогульська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр. – Вип. 15 / Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2007. – 492 с.

77. Розина И. Н. Педагогическая компьютерно-опосредованная коммуникация как прикладная область коммутативных исследований / И. Н. Розина. *Educational Technology & Society* 8 (2). 2005. – С. 257–264.

78. Сисоєва С. О. Інформаційна компетентність фахівця: технології формування: Навч.-метод. посіб / С. О. Сисоєва, Н. В. Баловсяк. – Чернівці.: Технодрук, 2006. – 208 с. 265. Сікорський П. І. Компютерні технології навчання: сутність та особливості впровадження // Педагогіка і психологія. 2004. – № 4. – С. 29-36.

79. Словник української мови. Т. 4. – К. : Наукова думка, 1973. – 840
Соф'янц Е. Структура професійної компетентності сучасного педагога / Е. Соф'янц // Управління освітою. 2006. – № 17. – С. 4–5.

80. Стрельников В. Ю. Развитие професійної компетентності вчителів у закладах післядипломної освіти / В. Ю. Стрельников. Дис. канд. пед. наук. – Київ, 1995. – 223 с.

81. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : наукове видання ; за заг. ред. С. О. Сисоєвої / С. О. Сисоєва – Київ : КІМ, 2008. – С. 352-389.

82. Ткаченко Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій // автореф. дис. канд. педагог. наук / Т. В. Ткаченко. – Львів, 2009. – 20 с.

ДОДАТКИ**Додаток А****Анкета «Користування мережею Інтернет у педагогічній діяльності»**

ПІБ _____

Чи є у вас доступ до мережі Інтернет?

Так; Ні.

Як часто Ви користуєтесь мережею Інтернет?

Ніколи; Один раз на місяць; Один раз на тиждень; Частіше ніж один раз на тиждень.

Чи бажали б Ви мати сайт дошкільного закладу для педагогів, батьків та дітей?

Так; Ні.

4. Яка інформація на Вашу думку повинна відображатись у сайті дошкільного закладу? _____

5. На які сайти Ви частіше заходите у мережі Інтернет?

Інформаційні; Розважальні; Електронні бібліотеки; Сайти рефератів; Інші, якщо інші, то які?

6. Чи бажаєте Ви взяти участь в розробці сторінок сайту дошкільного закладу?

Так; Ні.

Додаток Б

Анкета для вихователів з метою виявлення рівня володіння та використання ІКТ

ПІБ вихователя _____

1. Чи маєте Ви комп'ютер вдома?

а) так; б) ні.

2. Чи володієте Ви основами комп'ютерної грамотності?

а) так; б) частково; в) не володію.

3. Чи проходили ви курси з підвищення комп'ютерної грамотності, якщо так коли і які курси закінчили?

4. Чи використовуєте ІКТ (підкреслити):

а) під час підготовки до занять;

б) на заняттях;

в) для самоосвіти;

г) інше (вказати) _____

5. Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте (підкреслити):

а) текстовий редактор;

б) електронні таблиці;

в) електронні презентації;

6. Як часто Ви використовуєте ІКТ?

а) щодня;

б) один раз на тиждень;

в) один, два рази на місяць;

г) один два рази на квартал.

7. Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити?

а) так; б) ні.

8. Чи створені в ЗДО умови для використання ІКТ?

а) так; б) частково; в) ні.

9. Чи заохочує адміністрація ЗДО використання ІКТ?

а) так; б) ні.

10. Ваші досягнення у використанні ІКТ _____

11. Чи вважаєте Ви за потребу організацію та проведення семінару з практичними заняттями на тему: «Застосування комп'ютерних інформаційних технологій в роботі з дітьми, як один із шляхів модернізації дошкільної освіти»?

а) так; б) ні.

Додаток В

Тренінг на тему: «Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти»

Методи роботи:

робота в групах,
«Мікрофон»,
демонстрація,
презентація.

Поняття і терміни: «інформатизація суспільства», «інформатизація освіти», «комп'ютерні технології навчання».

Мета:

- познайомити учасників один з одним, створити доброзичливу атмосферу для ефективної співпраці;
- прийняти правила для продуктивної роботи груп під час тренінгу;
- ознайомити учасників з поняттям «тренінг»;
- провести роботу в групах з проблеми: «Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти» шляхом виконання ряду вправ;
- підвести підсумки заняття.

Знайомство:

«Мій образ. Чому я тут?» (3 хв.)

Хід вправи:

Кожному учаснику потрібно написати своє ім'я і намалювати власний образ; образом може бути певний символ, предмет – будь-що (*виконаний схематично*). Відповісти на запитання, чого вони очікують від участі у цьому тренінгу (1-2 речення).

Перший учасник називає своє ім'я, представляє власний образ, відповідає на поставлене питання, а потім це роблять усі учасники по черзі.

Після того, як усі учасники розкажуть про свої образи, створюється «Галерея портретів» учасників тренінгу.

Запитання для обговорення:

- Які думки виникають у вас, коли дивитесь на «Галерею портретів» учасників заняття?
- З якою метою виконувалась ця вправа?

Правила (2 хв.)

Хід вправи:

Учасникам пропонується назвати правила, які, на їхню думку, потрібні для ефективної роботи під час тренінгу. Усі пропозиції записуються на папері. З групою обговорюється кожне правило – що воно означає, для чого потрібне. Тільки після того, як уся група прийме правило, секретар записує його фломастером червоного кольору.

Орієнтовними правилами можуть бути такі:

- Дотримуватися регламенту.
- Слухати і чути (один говорить – усі слухають).
- Бути доброзичливими.
- Бути активними.
- Пам'ятати, що поганих ідей не існує.
- Міркувати творчо.
- Ризикувати.
- Говорити тільки за темою і від свого імені.
- Не критикувати: кожний має право на власну думку.
- Дотримуватися принципу конфіденційності.
- Говорити коротко, по черзі.

Тренінг – це... (3 хв.)

Хід вправи:

Учасникам потрібно визначити поняття “тренінг”, самостійно ознайомившись з інформаційним повідомленням:

Тренінг – це...

Специфічні риси тренінгу.

Види тренінгів.

Усі відповіді учасників записуються на папері.

Запитання для обговорення:

Чим відрізняється тренінг від традиційного навчання?

Подумайте і дайте відповідь (5 хв.):

Ознайомившись з поняттями «інформатизація суспільства», «інформатизація освіти», «комп’ютерні технології навчання», спробуйте методом «Мікрофон» закінчити речення: «Основною метою нових інформаційних технологій (НІТ) навчання є...»?

Аналіз запропонованих фраз (5 хв.):

Завдання групам:

Вам запропоновані цитати. На основі їхнього змісту, висловіть свою думку з приводу застосування проектних технологій та ІКТ в навчально-виховному процесі

I група

«Використання інформаційних технологій надає дітям можливість заглянути в сутність науки...»

II група

«Метод проектів стимулює самостійну пізнавальну думку дітей...»

I група

«Нові інформаційні технології відкривають дітям доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи...»

II група

«Використання методу проектів, їх поєднання з інформаційними технологіями дає можливість організувати навчальний процес, орієнтований

на особистість дитини, з урахуванням індивідуальних особливостей і здібностей...»

Це ви можете зробити самі (10 хв.):

Завдання групам:

Запропонуйте та обґрунтуйте модель педагога сучасності «Вихователя, якого чекають». Які якості може містити в собі такий вихователь? (асоціативний рядок) + (створення колажу)

Конструювання (10 хв.)

Які вам відомі засоби реалізації мультимедійних технологій?

Завдання групам:

Отже, будучи педагогами сучасності, змодельуйте (запропонуйте) структуру нестандартного заняття (на вільну тему), використовуючи ІКТ та ТКТ:

I група: заняття-інсценування (вивчення нового матеріалу);

II група: заняття-реклама (узагальнення та систематизація вивченого матеріалу);

I група: заняття-залік (контроль і перевірка знань)

II група: Проблемне заняття (сприйняття та засвоєння нового матеріалу).

Організуйте та реалізуйте (10 хв.)

Використання ІКТ та ТКТ у позакласній роботі:

Завдання групам: Вам запропонували прийняти участь у Міжнародному конкурсі волонтерських проєктів. Тема проєкту: Просвітницька робота з профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі. Запропонуйте етапи реалізації проєкту з використанням ІКТ та ТКТ.

Обміркуйте та виконайте (5 хв.):

Завдання групам:

Звичайно, в сучасних педагогічних технологіях є як переваги, так і недоліки. Окресліть доцільність (+) та недоліки (-) використання інформаційних технологій в навчально-виховному процесі

Рефлексія (5 хв.):

- Спробуйте методом «Мікрофон» відповісти на питання:
- Які знання ви отримали?
- Як ці знання ви використаєте на практиці?
- Які ІКТ та ТКТ ви застосовуєте в своїй практиці найбільше?
- Яка мета цієї теми?

Висновок

Суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості ІКТ і навчитися грамотно застосовувати їх. Насамперед в освіті. Основним завданням впровадження ІКТ у навчально-виховний процес є підвищення зацікавленості дітей навчанням, зростання результативності і якості навчальних досягнень дітей, розвиток їх пізнавальних інтересів, підготовка покоління, спроможного активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформатизацією. Наше ж завдання – бути вихователями, яких чекають...

Додаток Г

Тест на визначення рівня сформованості інформаційної компетентності педагогів за методикою Є. І. Рогова

Інструкція: На кожен з 25 питань пропонуються три варіанти відповідей, з яких слід вибрати один або два, найбільш для вас придатних. Покладіть поруч з цією сторінкою чистий аркуш паперу і відзначаєте відповіді.

1. Взагалі я до тестів ставлюся:

- а) з упередженням;
- б) з гострим інтересом;
- в) з ентузіазмом.

2. Зі своїх товаришів з великою повагою ставлюся до тих, хто:

- а) знає все на світі і завжди повідомляє найпотрібніше, цікаве і незвичайне;
- б) цікавиться чимось визначеним і досконально знає про це;
- в) знає далеко не все, але цікавиться багатьом і легко змінює або поєднує захоплення.

3. Бюрократ - це:

- а) злочинець;
- б) несвідомий працівник;
- в) недосвічений і не знає свою справу.

4. Думаю, що в бібліотеці:

- а) завжди можна знайти, що потрібно;
- б) далеко не все знайдеш, що потрібно;
- в) майже нічого, що потрібно, ніколи не знайдеш

5. Якщо мене з роботи відправлять вчитися: а) постараюся ухилитися, так як робота важливіша; б) поїду тільки тому, що, напевно, так треба; в) поїду з хвилюванням, хоча, може бути, потім і розчаруюся.

6. На мою думку, робота секретаря у керівника: а) дуже проста, її може виконувати будь-яка людина; б) не дуже проста і вимагає хоча б невеликої підготовки; в) досить складна і вимагає кваліфікованої підготовки.

7. Напевно, інфаркти, інсульты:

- а) від сидячого способу життя;
- б) неминуче зло працівників розумової праці;
- в) через невміння організувати свою і чужу роботу.

8. Професія перекладача з англійської мови:

- а) не надто потрібна сьогодні;
- б) потрібна сьогодні і завтра;
- в) потрібна сьогодні, але не завтра.

9. Вважаю, що кожен фахівець повинен читати в основному:

- а) книги по своїй спеціальності;
- б) журнали по своїй спеціальності;
- в) книги за суміжними спеціальностями.

10. Робота з «папірцями»:

- а) все-таки якась принизлива в порівнянні з іншими професіями;
- б) принизлива, але не почесна;
- в) якщо не почесна, то, в крайній мірі, дуже необхідна в наш час.

11. Інформатика в школі повинна:

- а) допомогти тільки в навчанні математики;
- б) навчити програмувати і користуватися комп'ютером;
- в) перевернути весь навчальний процес.

12. Відвідуючи один і той же музей:

- а) намагаюся кожен раз оглядати все;
- б) вибираю що-небудь цікаве;
- в) йду до чогось конкретного.

13. Документом є:

- а) художній фільм;

- б) художній, а документальний фільм;
- в) взагалі не фільм, а папір з печаткою.

14. Низьку ефективність конторського праці пояснюю:

- а) несвідомістю, що межує з недбальством;
- б) відсутністю хорошої зарплати;
- в) невмінням організувати свою і чужу роботу.

15. Ручні перфокарти:

- а) знаю, що це таке, і користуюся ними;
- б) маю про це деяке уявлення, але в століття комп'ютерів вони не потрібні;
- в) не знаю, що це таке.

16. Коли буваю в бібліотеці:

- а) намагаюся користуватися каталогом;
- б) зрідка звертаюся до каталогу;
- в) цілком обходжуся без каталогу.

17. Упевнений, що в архівах зберігають:

- а) практично всі діючі ділові папери;
- б) більшу їх частину;
- в) меншу частину.

18. Намагаюся:

- а) свідомо регулювати що йдуть на мене потоки інформації (радіо, телевізор, книги, розмови), вибираючи тільки те, що мені потрібно;
- б) направляти на себе більше інформації, щоб нічого не пропустити;
- в) обмежувати кількість інформації, використовуючи тільки головне.

19. Колір в нашому житті має дуже велике значення – розкриває характер людини, діагностує хвороби, лікує, впливає на настрій і продуктивність праці, допомагає спілкуванню і прикрашає;

- а) напевно, це так, але сказано занадто сильно;
- б) сумніваюся в чому перерахованому

20. На тексти, що бувають «штампами», реагую:

- а) з бурхливим обуренням;
- б) негативно;
- в) спокійно.

21. Поважаю:

- а) в рівній мірі вченого-теоретика і фахівця-практика;
- б) вченого-теоретика;
- в) фахівця-практика.

22. Реферативні журнали:

- а) читав їх;
- б) не читав, але маю про них уявлення;
- в) навряд чи зможу пояснити, що це таке.

23. Реклама – справа:

- а) дуже корисна;
- б) корисна, але далеко не завжди;
- в) принаймні, у нас абсолютно не потрібна.

24. У своєму місті

- а) із задоволенням буду водити гостя, показуючи старовину і розповідаючи цікаві історії, які знаю;
- б) якщо і буду щось показувати гостю, але тільки не старовину;
- в) за краще не грати для гостя роль гіда.

25. Електронно-обчислювальна техніка:

- а) тільки засіб, велика ефективність якого залежить від поєднання з іншими засобами і методами;
- б) революція, вирішальна багато проблем;
- в) нововведення, яке слід, однак, освоювати не поспішаючи.

Тепер, коли ви відповіли обов'язково на все 25 питань, оцініть ваші відповіді за такими правилами. Від 1-го до 12-го питання включно: а = 0; б = 2; в = 4. Якщо відзначені два варіанти – візьміть середнє арифметичне,

наприклад: $b + v = (2 + 4) : 2 = 3$. Від 13-го до 25-го питання поступайте навпаки: $a = 4$; $b = 2$; $v = 0$ (при двох варіантах також беріть середнє). Потім складіть всі 25 чисел, їх сума буде означати рівень вашої інформаційної культури у відсотках, незадовільним результатом вважається коли менше 30 відсотків, для молодого фахівця – менше 50 відсотків.

Додаток Д

Анкета для вихователів з метою виявлення рівня володіння та використання ІКТ

ПІБ вихователя _____

1. Чи маєте Ви комп'ютер вдома? а) так; б) ні.
2. Чи підвищився Ваш рівень володіння комп'ютером? а) так; б) частково; в) ні.
3. Чи проходили ви курси з підвищення комп'ютерної грамотності?
4. Чи використовуєте ІКТ?
 - а) під час підготовки до занять;
 - б) на заняттях;
 - в) для самоосвіти;
 - г) інше (вказати) _____
5. Які інформаційні комп'ютерні засоби Ви використовуєте: а) текстовий редактор; б) електронні таблиці; в) електронні презентації;
6. Як часто Ви використовуєте ІКТ? а) щодня; б) один раз на тиждень; в) один, два рази на місяць; г) один два рази на квартал.
7. Чи вважаєте Ви що використання ІКТ істотно полегшує підготовку до занять і дає змогу їх урізноманітнити? а) так; б) ні.
8. Чи створені в ЗДО умови для використання ІКТ? а) так; б) частково; в) ні.
9. Чи заохочує адміністрація ЗДО використання ІКТ? а) так; б) ні.
10. Ваші досягнення у використанні ІКТ _____

11. Які проблеми виникли у Вас під час використання ІКТ? _____

